

JOVENÍVOLA

Novembre 1959

JOVENÍVOLA

Novembre 1959

Dipòsit Legal B - 14508 - B - 1959

EDITORIAL

Un nou pas

JOVENÍVOLA comença aquest curs adoptant unes noves característiques i ampliant les seves seccions, amb la pretensió d'acostar-se més a allò que els cantaires voldrien que fos realment. Perquè, aquesta JOVENÍVOLA, que va iniciar un grup de cantaires, i que a poc a poc ha anat fent camí, no té més il·lusió que la de ser un mitjà de contacte i d'intercanvi d'idees i d'iniciatives per solidificar la unitat del nostre pensament i, sobretot, la nostra ambició col·lectiva.

Hem de procurar tots que en aquestes pàgines es reflexi la vida interior del nostre Orfeó, que podríem anomenar la seva vida familiar, les seves intimitats i inquietuds. Tots plegats hem de cercar en elles un "per què" interessant. Per això, en cada número se'ns farà una crítica de teatre, de cinema, de llibres, i no cal dir, naturalment, de música. Hi col·laboraran firmes reconegudes en el camp de la literatura. Hi deixarem també una secció de correspondència per restablir un diàleg amb els cantaires, perquè JOVENÍVOLA és una "carta oberta a tots", i a tots vol arribar i de tots espera suggerències, i, si cal, també crítiques. Tot serà ben rebut com una mostra de col·laboració, perquè els que ens sentim agermanats pels lligams de la cançó, perseguiu la mateixa finalitat i ens movem dintre la força d'un mateix desig.

JOVENÍVOLA torna avui després de les llargues vacances amb la joventut que li escau, una mica renovada. La renovació, però, que realment voldríem és que la col·laboració dels cantaires - en tots sentits - tan valuosa fins avui, fos cada dia més intensa fins a convertir JOVENÍVOLA en un complement de la nostra vida orfeònica.

Fa cinquanta anys, al mes d'octubre, l'Orfeó Català inaugurà el curs amb uns concerts dedicats exclusivament a Bach. En ells hi prengué part el nostre gran, i podem dir vell amic, Doctor Schweitzer. El gran mestre volgué donar una sessió íntima als amics i cantaires de l'Orfeó, i no es limità a tocar l'orgue sinó que amb la seva habitual bonhomia, entre interpretació i interpretació, intercalà "justíssims i erudits comentaris", que, segons l'expressió del cronista, "varen donar a la sessió un caràcter de conferència de mestre als seus deixebles" perquè ell es trobava a l'Orfeó "com entre una gran família". Aquesta frase l'hem sentida moltes vegades, però de nosaltres depèn que sigui exactament alguna cosa més que una frase. JOVENÍVOLA vol i espera fer possible que sigui una bella realitat.

FÈLIX MILLET

RAINER MARIA RILKE

"Giro entorn de Déu, l'antiquíssima torre i des de milenis. Però encara no sé si sóc falcó, tempestat o un càntic immens". Aquest alat falcó, - aquesta furiosa tempestat i aquest càntic immens alhora fou el poeta Rainer Maria Rilke. El seu darrer càntic terrenal fou un recull de poemes breus, - però delicats i subtils, que ens lliga com un heretatge espiritual. Si l'obra de Rilke sempre ha estat apreciada, una nova modalitat vindrà a recordar-nos el poeta delicat i romàntic en una trilogia més que excepcional: els versos - de Rainer Maria Rilke, sublimats en la música de Paul Hindemith i interpretats per l'Orfeo Català. Aquesta extraordinària fusió de tan significatius - valors mereix un deteniment ni que sigui breu i succint. Pel que respecta a l'autor dels bells poemes, que podrem assaborir en llengua nostra, només intentarem en aquestes breus línies esquematitzar la seva personalitat en funció de la seva obra, de la seva producció literària i de la seva aportació - al món de la poesia i de les lletres, que més ens ateny.

El nostre poeta va néixer a la ciutat de Praga el 4 de desembre del 1875. El seu nom complet era René Karl Wilhelm Johan Maria Rilke. Els grans aires del decrepit imperi austro-hongarès influïren sempre en el seu esperit fins a fer-li creure que provenia de noble llinatge. La seva ascendència, - però, es limitava a la pagesia humil del nord de Bohèmia per part del seu pare i a la simple burgesia de Praga per part de la seva mare. Visqué una infància trista, ombrívola, languida. Supeditat a les ridiculeses de la mare - que li féu portar cabells llargs i vestits de nena fins a l'edat de cinc - anys i per la intransigència del seu pare, militar retirat, aferrat a donar-li una instrucció castrense, es veu totalment reclòs en un ambient de rareses.. El seu esperit lliure i fantasiós es ressentiria d'aquella època fosca i oprimida. Als 11 anys, segons el manament del seu pare -que s'havia separat de la seva muller, dona capriciosa, de manies literàries- ingressà a les acadèmies de Sant Pölten i Märlich-Weisskirchen, d'on no en sortiria fins al cap de cinc anys, per anar a l'escola comercial de Linz. Els testimonis d'aquesta època ens el mostren com un jove sentimental i patètic, romàntic i - apassionat, sempre a punt d'esclatar en lamentacions.

A instàncies del vell Joseph Rilke, canvia el seu nom pel definitiu de Rainer Maria Rilke. Inicia els estudis d'advocat a la recent universitat de Praga. Després passa a la de Munich i finalment a la de Berlín, empès ja des d'ara per un fervent desig d'escriure. Una prova n'és el primer llibre - de poemes publicat el 1894. D'altres en segueixen en 1896 i 1897, tots ellapoc representatius, però d'un naixent lirisme. Rilke demostra en aquesta època un esperit inquiet, una naturalesa extraordinària. "Jo visc la meua vida en cereles creixents que es dibuixen sobre les coses". Sempre en nous estadis, en noves posicions que afermen la fina sensibilitat del poeta germànic. Tot aquest giravolt humà i espiritual s'inicia en aquests anys i es tradueix en un etern pelegrinatge. Rilke es comunica amb el món al llarg del seu monacal recolliment: viatger pensatiu i sentimental, admira els aspectes i paisatges d'Itàlia, França, Rússia, Espanya, Suïssa...

Venècia, Arco, Florència, Viareggio, foren les etapes del seu primer viatge, l'any 1897. Dos anys després, als seus vint-i-quatre, escriu a Berlín "La Cançó de l'Amor i de la Mort del Corneta Cristòfol Rilke" ("Weise von Liebe und Tod des Cornets Christoph Rilke"), patètic i popular romanç, es crit en una sola nit, d'un ritme impetuós que s'eleva sovint a balada èpicolírica.

Valéry David-Ronfeld fou el primer amor de Rilke, desafortunat com - quasi tots els altres. La seva coneixença a Itàlia encengué una flama d'amor que es trenca el mateix dia de la seva tornada a Munich. Ella romangué soltera, però, malgrat tot, li serví sempre un gran afecte, barreja d'estimació i de venjança.

El 1899 i 1900 emprèn dos viatges a Rússia que influeixen definitivament en el seu esperit. Coneix Tolstoi i estima profundament l'ànima del devot poble rus. Fruits immediats d'aquests viatges són els seus: "Llibre de la vida monàstica" i "Llibre del Pelegrinatge", aplegats el 1905 sota el títol de "Llibre de les Hores" (completat amb la tercera part titulada "Llibre de la Pobresa i de la Mort", que escriví el 1903 en mig de la misèria física

i espiritual de París). Com un monjo o un pelegrí Rilke cerca Déu a la seva manera, però amb un fervor místicisme (lluny de tota dogmàtica) dintre les formes poètiques més noves, originals i reeixides de la llengua alemanya.

Després del segon viatge a Rússia, s'instal·la a Worpswede, colònia artística prop del mar del Nord, vora Bremen, i es casa amb l'escultora Clara Westhoff, deixeble predilecta de Rodin. Les dificultats que origina el nou matrimoni i el naixement d'una filla, l'obliguen a traslladar-se a París on havia rebut l'encàrrec d'escriure un treball sobre Rodin. Aquella ciutat, amb la peculiar esplendorositat de principis de segle, esdevindria per a ell "una segona pàtria espiritual". El contacte amb el gran escultor influeix — d'una manera prodigiosa en la seva ànima. "Il faut toujours travailler!" la dura consigna del mestre arrela en ell fins a "veure" i "expressar" les coses amb uns versos cada dia més depurats i sublims.

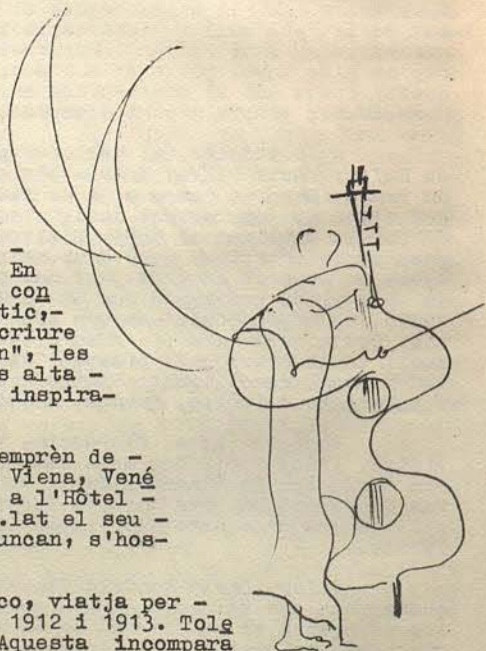
Viatja contínuament i escriu llibres per poder viure. S'infiltra en l'ambient aristocràtic de tots els països on resideix eventualment i és hoste dels nobles i dels prínceps. Els salons de Dresde, Praga, Berlín, Hamburg, Bremen i Weimar acullen les seves dissertacions, sempre aplaudides, sobre Auguste Rodin. Quan retorna a París es converteix durant uns anys en el secretari de l'escultor. "Sóc integrant de Rodin. Creix en mi a mesura que comprenc la seva obra i a mida que la vaig descobrint", escrivia a un amic. El contacte amb aquest home genial, geni de l'art plàstica, fruitaria en Rilke amb una biografia escrita en l'amor i en la comprensió del mestre. "Auguste Rodin" fou publicat el 1913.

La descoberta -1907- de Van Gogh i sobretot de Cézanne, transforma la realitat en un sentimentalisme purament objectiu. Les "Noves Poesies" (1908) ja no són "música" sinó "realitats". El contacte amb la misèria patètica i l'espectacle bohemi de la ciutat del Sena — originen els meravellosos "Quaderns de Malte Laurids Brigge", llibre autobiogràfic, estrany, impregnat de mort. Encara convalescent del dolor de Malte, — nibat en la glòria que produeix el seu nom, es reclou al castell de Duino, propietat de la princesa Maria de Thurn und Taxis, que el protegeix i l'admira sempre. En la soledat, reclòs en el paisatge, només confortat per les altes romponents de l'Adriàtic, — es concentra en ell mateix. Comença a escriure les primeres de les deu "Duineser Elegien", les famoses "Elegies de Duino", l'obra de més alta volada i la més significativa de la seva inspiració poètica.

Acomiadat brúscament per Rodin, emprèn de nou el seu pelegrinatge: Bèlgica, Capri, Viena, Venècia. El 1908 el trobem novament a París, a l'Hôtel de Biron, on la seva muller havia instal·lat el seu estudi. Jean Cocteau, De Max i Isadora Duncan, s'hostatjaven al mateix hotel aquells dies.

Interessat en la pintura del Greco, viatja per terres de Castella i Andalusia durant el 1912 i 1913. Tola do, sobretot, l'impressiona fortament: "Aquesta incomparable ciutat s'ha d'esforçar per contenir entre les seves muralles el paisatge àrid, mai no disminuït, mai no sotmes, — la muntanya de l'aparició. Immensa, sorgeix d'ella la terra i es torna, just davant les portes, món, creació, serralada i abismes, gènesi..." Les ombres, el ritme, el paisatge desolat de les terres castellanes es transparenten en les seves darreres elegies i en altres poemes, plens de patètica nostàlgia.

La guerra del 1914 el separa de París i el retorna a Munich, soldat de l'imperi austro-hongarès, deprimat, més sol que mai, smarcat d'una angosta interior i d'una solitud que tracta de salvar amb un darrer intent d'amor hu

mà: Maria von Hattingberg, que ell sempre anomenà Benvenuta. Però la pròpia-sensibilitat el recloguà una vegada més dins el sacrifici heroic de la seva-vida de treball. Ell mateix, estimat de molts, no podia estimar perquè era - "aquell a qui no es pot mai arribar".

Viena, entre la fam i la guerra. Novament Munich, llicenciat. L'am-bient desolador del país, la mort dels amics, el panorama revolucionari, l'ag-fixia mundial, l'aclaparen fins a torbar la seva naturalesa. El juny del 1918, s'acomia da per darrera vegada de la seva muller i de Lou, i abandona - Munich per dirigir-se a Suïssa. Des del 1921 s'isola al castell de Muzot, - prop de Sierre, dins el cantó de Valais. En la concentració i en la pau, fi-neix el llibre de les "Elegies de Duino" i escriu els "Sonets a Orfeu", on - troba la seva forma definitiva i immortal. Impossibile de condensar en poques paraules totes les idees poètiques i filosòfiques d'aquests dos llibres, ci-mals de la inspiració rilkeana. Ell estava convençut que representaven el fi, la justificació de la seva vida i que tot -obres i fets- giraven entorn d'a-quest eix. La seva evolució havia acabat. La fadiga l'oprimia. L'enfermetat-l'esgotava.

En un darrer esforç, en mig de la buidor i del decaïment, escriu - - "Vergers" (1925), llibre de poemes en francès, com un pur exercici, com un - entreteniment, com una plasmació viva del seu estat anímic. Alguns d'aquests poemes els podrem escoltar en la nostra llengua, musicats per Paul Hindemith. En ells es reflecten, en un lirisme, plàcid i humà, l'estat d'ànim del poeta, la contingència de la vida, la poètica desolació dels dies.

"Com que tot passa
cantem la melodia passatgera;
la que subtil ens altera,
la que al cor portem.
Au, cantem ço que ens crida
amb l'amor més gran.
Corre, que és curta la vida
com el fugir d'un instant..."

En "Vergers" el poeta s'adona de com la vida s'allunya d'ell i perpe-tua en cantic les seves paraules, tot el dolor i l'amor dels seus dies: "Quan emmurdir ens calgui d'altres continuaran més, què podré fer jo ara per donar-te mon gran cor en homenatge?"

Una petita espina de roser agreuja sobtadament la malaltia de Rilke. Vençut per la leucèmia moria al Sanatori de Nalmon el 29 de desembre de 1926, als seus 51 anys. Al lloc escollit, en la pau i majestat del paisatge, bres-solat pels vents, reposa al cementiri de Rarogne, encimbellat en un turó que creix sobre el riu entre les altes muntanyes. Un roser i uns versos que ell mateix havia escrit anys enrera, acompanyen el seu silenci: "O rosa, pura - contradicció, voluptuositat d'ésser el somni de ningú sota tantes parpelles ...!".

Trenta anys després de la seva mort, Rilke segueix considerat com la més alta volada de la lírica alemanya dels nostres dies. La seva poesia és - d'una flexibilitat i d'un accent peculiar, tant per la vastitud del seu camp com per l'elevació de la forma. Rilke ha esdevingut el poeta alemany clàssic de la seva generació. L'originalitat, subjectivisme i poderosa personalitat-de Rilke han deixat una estela profunda en la poesia moderna.

Rilke es presenta ordinàriament audaç i difícil en la forma i en l'es-til, com posseït per l'intim turment d'enloure en una intensa expressió lí-rica els suprema postulats de la vida i de la mort. Això s'esdevé, sobretot- en els "Sonets a Orfeu" que constitueixen no solament la darrera evolució - d'un poeta reflexiu, sinó també el vèrtex de la moderna "poesia pura". Els-sonets són el coronament de tota l'obra de Rilke i al costat de les "Elegies" un dels llibres que més ha influït en la poesia dels nostres dies.

"El cant no és cobejança, ni afany d'un bé aconseguit a l'últim; el-cant és existència. Quan som, però, nosaltres?" Tota la vida de Rilke fou un cant - cantic immens a vegades d'altíssimes ressonàncies, a vegades subtil i delicat com la mateixa rosa. "Cantar en la veritat és alenar altrament". - - Aquesta és l'aspiració: "Ser un vent". Quina sublimitat no enlouen, per - - exemple, aquests dos sonets, traduïts al català per Joan Vinyoli !

IX

Sols qui la lira polsà
fins en el cor de les ombres,
tot pressentint podrà dir
la lloança infinita.

Sols qui amb els morts el cascall
ha tastat, el d'ells,
no tornara a perdre el so,
per lleu que sigui.

Pot en el llac el reflex
sovint desfer-se'ns:
guarda't la imatge.

Sols en el noble domini
les veus esdevenen
suaves i eternes.

XII

Sempre som afany.
Però el pas del temps
no el tinguen en res
entre el que perdura.

Tot el que s'apressa
prest haurà passat;
sols el que es deté
pot iniciar-nos.

Oh joyes, no malverseu
l'audàcia en la rapidesa,
ni temptant el vol.

Tot és reposat:
ombra i claredat,
llibre i flor.

En Rilke la multiplicitat de la vida cristal·litza en una entonació lírica, dolça i constant; d'un timbre tan pur que fa pensar en una música de canyes bressolades pel vent. Però la fragilitat - conseqüència d'una purificació de la matèria, necessitat d'un esperit que defuig els excessos sonors - obre zones profundes, solcs de noves llavors. Està amurada de silencis sofriment, de filosòfica angoixa.

Però la seva filosofia no és substancial. Rilke no és un filòsof, és sobretot poeta. Poeta de la mort, poeta de la vida, poeta de l'amor. S'ha dit que, justament perquè no podia estimar, tampoc no podia creure. Les idees, no sempre ortodoxes, amb què intenta d'omplir el buit del seu esperit mitjançant l'exaltament de l'existència, no li reportaren la pau interior. Però sí l'Amor i la Fe li foren negats, en canvi el do etern de la Poesia li fou donat amb escreix.

ANTONI SÀBAT

=====

PAUL HINDEMITH

Per situar i comprendre el món musical i estètic de Hindemith, cal parar esment en les lluites dels compositors alemanys de la seva generació - per a l'emancipació del Romanticisme en el doble aspecte estilístic-musical i ideològic-espiritual. Era natural que la generació de la primera post-guerra i altres músics de més edat, que havien assistit durant quatre anys als horrors del carnatge europeu, no poguessin continuar el món sonor del tristanyisme languid i de l'impressionisme francès; la seva situació espiritual no corresponia ni a les evocacions heroiques del passat dels poemes straussians, ni al misticisme fervorós de Mahler, ni al colorisme de Debussy o Satie. Per altra part, en el terreny estrictament musical, el cromatisme wagnerià havia acomplert el seu comès i l'impressionisme musical no admetia ja una descomposició més rigorosa de les harmonies. S'imposava, doncs, la recerca d'un nou llenguatge musical conforme als problemes i necessitats de la nova època.

Bruckner, Mahler i els seus afins tenien per apòstols a Beethoven i Wagner; posteriorment, per una o altra raó, són diverses les escoles que torren la seva vista a Bach, amb l'intent de llegitimar-se amb el seu nom. Reiger, Schoenberg, Busoni, Strawinsky, Hindemith i Milhaud han vist en Bach una sortida de la seva situació difícil, uns en nom de l'objectivitat dels seus pensaments estranys a tota coacció sentimental, altres en nom del "sopur" i de les seves combinacions materials no inspirades a la manera tradicional, ja prenent-lo com a model absolut de l'escriptura contrapuntística o bé per la llibertat que aquesta escriptura assumeix en el tractament de la dissonància no categòricament harmònica, procedència d'antics costums modals.

Si en lloc de veure aquests aspectes de l'art de Bach com a reminiscència d'un passat gòtic, se'ls entén com a fluctuacions d'un futur que no es va presentar històricament, serà possible fer de Bach un precursor, les

doctrines del qual, ofegades per l'aventura romàntica, només s'han fet sentir de nou en els nostres temps.

D'aquesta manera es pren com a regla el que en Bach era excepció, es considera el "teixit" com el fi i l'objecte desitjables de la música i s'arriba, sota el signe dels punts extrems de la "Fantasia contrapuntística" de Busoni, a Schoenberg i als seus amics de la atonalitat, a la politonalitat, o a un altre aspecte menys rigorós, que Adolfo Salazar qualifica de "Polifonia horitzontalista" i que practiquen alguns músics alemanys entre els quals Hindemith és el més significat.

La música de Schoenberg, Berg i Webern no és, en rigor, el que pot dir-se contrapuntística. Un simple cop d'ull a una partitura de Schoenberg ens fa veure que s'assembla més bé a un treball de mosaic i que la seva orquestra canvia el concepte tradicional i es converteix en una mena de gran teclat en el qual cada so té un timbre instrumental individual. Amb tota la pretensió de continuar l'esperit tradicional alemany, l'expressionisme schoenbergia va ésser una conseqüència, per acció o per reacció, de l'impressionisme francès, exercida no en el sentit de la bellesa de la dissonància, sinó de la seva suposada expressió: aquesta escola (i la majoria dels compositors posteriors) renuncia a les intuïcions que tradicionalment es venien considerant com a "belles". Per a Schoenberg, dir que la seva música és bonica o lletja, té tan poc sentit com dir que és rossa o morena, per exemple.

L'escriptura de Schoenberg, a pesar dels seus procediments contrapuntístics (inversió de fi a començament) consisteix més en procediment abstractes que en derivats de les pràctiques de Bach; en quant a l'element atonal, és clar que no segueix una tradició bachiana, puix que l'art de la fuga és una rotunda afirmació de la funció tònic-dominant.

Max Reger posa com a base del seu art una exageració del teixit polifònic de les parts; d'aquí procedeixen aquells músics alemanys que, com Hindemith, han volgut formar secta a part de l'atonalisme vienès, encara que a vegades topen amb ell, ja que els dos corrents, volen partir de Bach, com a font primera. L'expressionisme vienès es basarà en una pulverització sonora de molècules dissonants; en canvi aquest contrapunt tindrà una base categòricament melòdica.

Bach combina les veus de tal manera que la seva superposició produeixi a l'orella un efecte d'harmonia tonal, exigència que fa que renunciés a les fugues reals, modificant la resposta per tal que no es produïssin ambigüitats ni equívocs, però es pot seguir un altre camí: accentuar la dualitat tonal i entrar a la bi-tonalitat i anar d'aquí a la politonia.

També es poden accentuar les divergències tonals, treballant cromàticament dues o més veus. Aquesta posició té precedents històrics, però aquests buscaven ràpidament el mitjà de tornar al punt de partida, així com la dissonància tenia tendència a resoldre's en una consonància; ara es pot retrassar aquesta volta tant de temps com permeti el sentit tonal del compositor.

Partint d'un començament normal es pot tractar el complex polifònic amb gran llibertat en la dissonància, considerada com a nota estranya que no fa perdre el sentit tonal original, si bé el dissipa segons la llibertat del compositor; això porta a una escriptura molt rica en continuïtat modulant i en topades dissonants, que no resolten com a tals dissonàncies perquè estan considerades com a superposicions independents. Aquestadarrera manera de fer és la característica de Paul Hindemith.

Paul Hindemith va néixer el 1895 a Hanau. Realitzà els estudis al Conservatori de Frankfurt i inicià la seva carrera com a violinista, actuant de 1915 a 1923 a l'Òpera d'aquesta ciutat. El 1921 havia format un quartet amb el cèlebre violinista turc Amar, on tenia al seu càrrec la part de viola (Hindemith és un notabilíssim violista). El 1922 es donaren a conèixer les seves primeres obres, en ocasió de la celebració a Salzburg del Festival Internacional de la SIMC. Des del 1927 es dedica a l'ensenyament de la composició, primer a l'Escola Superior de Berlín, després a Turquia on reorganitzà l'ensenyança musical i finalment exerceix la càtedra de composició de la Universitat de Yale (USA).

S'ha dit amb raó que Hindemith és un músic "de raça", més concretament "de raça alemanya"; en efecte, certa mena de música (la contrapuntística) li és tan natural com el seu propi idioma. Des de les primeres obres, — Hindemith parla amb absoluta soltura un idioma musical estretament lligat a l'ànima alemanya i aquestes composicions són, com corresponen a un artista — alemany, música de càmera. Daten d'aquesta època algunes sonates, les "Kammer musiken" op. 24 i 25, lieder i el "Liederbuch" per a diverses veus amb acompanyament d'orquestra o grups instrumentals. La seva extraordinària fecunditat i facilitat tècnica li van portar ben aviat duríssimes crítiques per la seva correcció i objectivitat. Aquesta música portada per la facilitat de la seva ploma s'extasia en la pròpia caligrafia. Importa menys el que diu que les paraules amb què ho diu.

El 1925 havia augmentat considerablement la producció; després de la segona sèrie de "Kammermusiken" havia ja donat a conèixer la primera òpera — "Sancta Susana", a la qual segueix "Cardillac", que conta la dramàtica història d'un orfebre del segle XVIIè, que zelós de les pròpies obres va matant tots els compradors fins que el descobreix la seva pròpia passió. El 1938 estrenava a Zúrich una tercera òpera, "Mathis der Mahler", el material de la qual sintetitza en una admirable Simfonia, sens dubte una de les obres més — tres de Hindemith.

De l'argument d'aquesta obra (cal remarcar que no es tracta de "música de programa") no tenim en la Simfonia més indicació que els títols dels tres temps, "El concert dels àngels", "L'enterrament" i "Les temptacions de Sant Antoni"; els tres es refereixen a diferents quadres del políptic de — l'altar d'Isenheim, una de les obres mestres de la pintura alemanya de començaments del segle XVIè, extraordinària creació de Mathis Grünewald. Sorprenen la Simfonia, la perfecta transparència de la construcció polifònica i el mestratge absolut d'un contrapunt melòdic que anima i vivifica cada veu particular. Hindemith es serveix en la introducció del "Concert dels àngels" — d'una vella cançó de bressol que conclou el primer temps fent de "cantus — firmus" i que subratlla la seva predilecció per les conclusions plagals. La Simfonia que ens ocupa és d'un meravellós dinamisme dramàtic. Hom veu a cada compàs el músic que sap el seu ofici i que hi aporta tota l'espontaneïtat de la seva imaginació creadora. Volem finalment remarcar que Hindemith demostra que sap escriure un temps lent amb una completa sinceritat, sentida i exempta de tota expressivitat convencional i ramplona.

La resta de la seva producció és extensíssima i no disposem d'espai per a citar-la detalladament; remarcarem, però, dues obres particularment negatives, el ballet "Nobilissima visione", estrenat l'any 1938, evocació de la vida de Sant Francesc d'Assís, curiosa interpretació per part d'un alemany de l'esperit de pobresa del Sant llatí, mediterrani i meridional, i les extraordinàries variacions titulades "Metamorfosis simfòniques sobre un tema — de Weber", escrites el 1943, ben conegudes i apreciades pel públic de Barcelona.

Hindemith, que ha escrit música de càmera per a tota mena d'instruments i agrupacions, ha creat també l'expressió "Gebrauchsmusik" que pot traduir-se per música funcional o utilitària, música ocasional escrita per a determinades circumstàncies o encàrrecs, per a fons, per a un film, celebració d'esdeveniments escolars, etc.

El catàleg coral de Hindemith és també extens. Entre el repertori — "a capella" citarem les "Cançons sobre les poesies franceses de Rainer Maria Rilke", les "Sis cançons sobre textos antics" (1936), les "Variationen über ein altes Tanzlied" (1939), i utilitzant textos de Nietzsche, Luther, Walt — Whitman, Bertold Brecht i Hölderlin, entre altres, nombrosos cors a veus mixtes, veus d'home, veus blanques i cor de nois.

Del seu catàleg simfònic-coral esmentarem els següents títols: "Apparevit Repentina Dies", per a cor mixt i instruments de metall. "Lehrstück", poema escènic amb text de Bertold Brecht. "Requiem per a aquells que estimem", amb text de Walt Whitman. I finalment el tríptic "Ite angeli veloces", compost de tres petits oratoris: "Cant de triomf del rei David" (text bíblic), "Custos quid de nocte" (Paul — Claudel), i "Cantic de l'Esperança" (Paul Claudel). Aquesta darrera obra ha estat escrita per encàrrec de la UNESCO i estrenada fa uns anys al Festival de Lucerna. Els seus autors han manifestat el desig d'atreure a la música el públic més nombrós possible i fer-lo participar en l'execució pràctica, cri-

datos tant pel text com per la música. La forma habitual d'execució al concert ha estat modificada, s'ha abandonat la separació entre els interpretes i el públic, que és invitat a prendre part a l'execució dels dos últims fragments de l'obra.

= = = =

Més amunt hem apuntat l'actuació pedagògica de Hindemith; afegirem - que aquesta labor ha estat fecunda en diversos aspectes. D'ella són fruit - una sèrie d'obres agrupades sota el títol de "Música educativa per a conjunts instrumentals", un tractat d'harmonia tradicional i un tractat de composició.

En el seu recent llibre "El món d'un compositor" afirma que aquest - té el deure de proporcionar "la música que l'aficionat necessita i aprecia", i afegeix: "la música d'aficionats és essencialment música de comunitat; el que forma part d'un grup amateur es converteix en membre d'una gran fraternitat, amb el propòsit més digne que es pot imaginar: inspirar-se mutuament i unir-se en una creació que supera la labor individual".

La crítica del sistema tradicional d'harmonia és exposada amb claredat i valentia al pròleg d'"Harmonia tradicional": "L'harmonia, la nostra - vella amiga, considerada abans com el mètode indispensable i immillorable - d'ensenyança, ha hagut de baixar del pedestal sobre el qual l'havia col·locat el respecte general. La culpa no és tant de l'actitud d'aquells que només - consideren el seu estudi com un mal necessari, sinó que es deu més aviat a - la creixent convicció de certs professors, que si bé hom ha de seguir les regles de l'harmonia per respecte a la tradició, convé, amb tot, independitzar-se d'elles en emprendre una tasca creadora i inclús teories d'ordre superior". No obstant, Hindemith considera encara l'harmonia com "la branca més important de l'ensenyança teòrica, al menys fins que hagi estat reemplaçada per un altre nou sistema, reconegut en general, adoptat universalment, més ample i millor en tots sentits. I encara després de la introducció del nou sistema, - l'harmonia conservarà un lloc privilegiat com a mètode històric que va tenir gran importància i serà indispensable per a l'educació dels futurs professors de teoria i d'història de la música".

En l'"Art de la composició musical", Hindemith dedica centenars de - pàgines a aquest tema i proposa suggerències per al millorament del mètode. - Apart d'això, el material d'aprenentatge per a emprendre tasques creadores - està fet amb intel·ligència, si bé de seguir els seus consells, la resultant - ha d'ésser forçosament una imitació sense originalitat de l'estil personalíssim del mestre.

= = = =

L'escriptor francès Robert Bernard parla amb els següents termes de Hindemith: "És la figura més representativa de la jove música alemanya. Sense gens de sensualisme està a l'altre extrem de l'art voluptuós de Debussy, - el qual no obstant aprecia molt; també s'oposa de la mateixa manera al Romanticisme tristanyesc de la jove escola vienesa sortida de Mahler i Schoenberg. Abans de tot és una voluntat conscient i un arquitecte de la matèria sonora, però menyspreador dels materials que utilitza, indiferent a la bellesa del so i en lluita contra l'harmonia. Temperament violent, s'assembla molt més al jove Sigfried, forjador de l'espasa, que a Tristany, i molt més a Bach (si s'exceptuen la serenitat i el misticisme) que a Schumann. No retrocedeix davant les dissonàncies més agressives. En les seves partitures adverteix als interpretes coses tan originals com aquestes: Salvatge. La bellesa del so és accessòria, o bé, considera el piano com un instrument de percussió i el tracta en conseqüència. En la sistemàtica de la seva concepció estètica, substitueix el maquinisme a l'emoció espiritualista; però la seva concepció musical d'amplíssim alè li permet construir poderosos edificis".

Ignorem en quina època foren escrites les notes que acabem de transcriure i que presenten Hindemith quasi com un aventurer a ultrança de la música. El que sí és cert és que des de la joventut de Hindemith - que compta - actualment 65 anys - a la més immediata actualitat, el panorama de la música alemanya ha canviat i que el mateix Hindemith ha sofert una certa evolució, - desenrotllada dintre una bastant marcada unitat d'estil i procediment.

Hem fet notar la personalitat indiscutible de Hindemith; aquesta personalitat ha estat forjada "de cara al passat" i no ens sembla que això pu-

gui ésser una objecció a la seva música, com tampoc ho seria una ruptura radical amb la tradició. En general el crèdit o descrèdit d'un compositor prové de les seves obres i no del seu sistema (sembla que hi ha sistemes abandonats definitivament en una època determinada a causa de l'ús i abús que s'ha fet d'ells o per haver estat reiteradament explorades i explotades totes les seves possibilitats). En tot cas el neo-classicisme de Hindemith no és un tancar la música en un motlle estèril i representa una novetat - més o menys radical - respecte al seu passat immediat (no, com és natural, respecte d'una altra generació més jove que també podrà beneficiar-se a la seva manera dels ensenyaments del compositor alemany).

No sempre l'extensíssima producció de Hindemith excolou la qualitat - "serenitat" (el ballet "Nobilissima visione" n'és un bell exemple); en quant al misticisme és una categoria de difícil, per no dir impossible, aplicació pràctica, precisa a una composició musical.

Hindemith, músic alemany per excel·lència, evita no obstant una característica musical també molt alemanya: el regust romàntic. Compondre amb els mitjans romàntics no significa en definitiva més que una de les múltiples possibilitats de combinar els sons i les harmonies. Romàntic i cerebral (o -maquinal) no són conceptes tals que la negació d'un d'ells impliqui l'altre. També una música que interressi en la lectura, intel·lectualment, metòdicament o constructiva, pot plaure a l'orella en el terreny estètic pur, i amb això s'haurà superat de fet el pretès cerebralisme, que en el cas de Hindemith - pot ser una il·lusió derivada de la manca de familiaritat amb el seu món estètic i així és en efecte en moltes obres. Ni les nostres facultats auditives ni el nostre gust musical són res d'inalterable i d'etern. Històricament la música té llenguatges diversíssims, que compleixen tots ells el seu comés.

Hindemith realitza una síntesi personalíssima i ampla de la música - barroca (respecte a la dinàmica de les parts) i una nova sensibilitat, que - sense escapar completament de la tonalitat, renova les bases essencials del tonalisme clàssic. El fet que aquest autor hagi "format escola" - amb totes les virtuts i vicis d'una escola com a tal - juntament amb el testimoni eloqüent de la seva producció ens permet de col·locar-lo en un pla superior al d'un simple compositor de talent: sense prejudicis d'altres "escoles" o "sistemes", creiem sincerament que Hindemith és un dels compositors fonamentals de la "seva" època.

LLUÍS MILLET LORAS

= = = = =

CONÈIXER LA HISTÒRIA

No fa gaire temps vaig ésser al Cap de Sant Sebastià. No sabia com descriure el paisatge extraordinari que veia d'allí estant. Llafranc i Calella, a la dreta, amb el Cap Roig i les illetes que tenen el nom de Formigues, i els camps verds, grocs i torrats on es van construint cases i per on qui sap si un possible Palafrugell futur arribarà fins al mar; al darrere, les Gabarres i el pla, cap a Pals, i els turons que amaguen Torroella - només el castell treu el nas - i arriben fins a Begur. I al davant, el mar, immens, més gran que mai quan és vist de dalt de l'espadat. Diu que fou allí on Josep Pla descobrí la seva vocació d'escriptor. Jo hi vaig sentir més aviat una impressió d'impotència.

Però la impressió es va lligar amb un record. Fa gairebé set segles, sembla que en el freu mateix que separa el Cap Roig de les Formigues, Roger de Llúria va batre l'esquadra francesa dels Anjou, que en aquell moment havien intentat la invasió de Catalunya. Va ésser, probablement, la batalla no val més important de la nostra història, pel volum del triomf i per la transcendència que va tenir. Els Anjou van haver d'abandonar Girona - on havien treballat pel rei Pere les famoses mosques de Sant Narcís - i foren derrotats decisivament al Coll de Panissars.

Del mirador estant, pensava que unes quantes barques de pesca amb motor que sentia passar, replicant com un tam-tam, haurien vençut, només armades amb metralladores, les esquadres d'aquell temps. La batalla de les Formigues és llunyana en el passat. Tota la nostra història ho és, i amb ella el rei Pere, que com deia el Dant "d'ogni valor portó cinta la corda" i que per

tà Catalunya a ésser, per uns anys, la mestressa de la Mediterrània. Encara-són més lluny els romans i els grecs d'Empúries. Però, de tots ells, en venim nosaltres. Si ells no haguessin fet el que van fer, nosaltres no seriem ben bé com som, i no tindríem la rel comuna que ens fa ésser tots uns.

Aleshores, jo pensava si serien gaires els qui, a la nostra terra, recordarien, davant de les Formigues, la batalla naval que hi decidí tantes coses. Dels qui eren amb mi, només dos la sabien. I aleshores vaig pensar que tenim una consciència ben escassa de la nostra història. No cal pas que si-guem tots historiadors, i és permès oblidar les dates exactes. El que no és permès és que, quan sentim el nom d'una feta com aquella, o el de Panissars, i el de Pere el Gran, o el de Pau Claris i el de Montjuïc, no ens corri per-dintre una mena de tremolor, com el dels que se senten personalment al·ludits. La nostra història continua quan és sentida una continuïtat que ve de lluny. No ho oblidéssim.

MAURICI SERRAHIMA

RECORD MEMORABLE

Reproduïm de la revista ALVERNA, butlletí de la Joventut Seràfica d'Arenys de Mar, aquest article que la seva autora encapçala amb el nom d'"Una diada memorable recordada per una orfeonista". Tant pel seu contingut evocador, com per la veneració que demostra vers els nostres cantaires i la gran família de l'Orfeó Català, hem cregut que plauria als nostres lectors, recordar una efemeride narrada per una orfeonista del reconegut Orfeó Seràfic d'Arenys de Mar.

La visita del gloriós Orfeó Català, tan esperada i amb tant de goig-viscudat pels nostres orfeonistes (7-VI-1959), ens ha fet revivir el record - de les emocions tan diverses, experimentades en el nostre primer contacte directe amb la primera entitat coral de Catalunya.

Amb motiu de la festivitat de Sta. Cecília, l'any 1948, l'Orfeó Seràfic oferí l'acostumat concert que tingué lloc aquell any a la sala de festes del Gran Casino, per tenir més cabuda que el nostre local social. Fou el diu-menge dia 21 de novembre. El Mestre Lluís Maria Millet, corresponent a la in-vitació del R. P. Manuel de Lipà, ens féu l'honor d'assistir-hi. Vingué acompanyat pel Mestre Joan Llongueres, qui, per cert, ens delectà amb una magnífica conferència d'elevadíssima espiritualitat.

Pocs dies després, en un assaig d'Orfeó, el P. Manuel ens llegí una lletre rebuda del Director de l'Orfeó Català, en extrem afalagadora per a l'Orfeó Seràfic. Entre altres coses recordem que deia que la nostra interpretació d'"O vos omnes", de Victoria, li havia causat una impressió inesborrable. Aquella lletre ens produí gran satisfacció, ens donà coratge i, fins i tot, potser agafarem una mica de pretensions..., fins que poc temps després, com a conseqüència també de la seva visita, el Mestre Millet invità el R. P. Manuel a portar l'Orfeó Seràfic a cantar al Palau de la Música. No cal dir la il·lusió dels orfeonistes: cantar al Palau de la Música una part de concert com qui diu "de tu a tu" amb l'Orfeó Català, de prestigi mundial, glòria de la nostra terra i tan estimat de tots els catalans! Fou fixada la data: - el 21 de maig del 1949, en concert de nit, i arribada la vetlla d'aquell dia, en tres autocars sortirem d'Arenys de Mar els orfeonistes de l'Orfeó Seràfic, bon xic emocionats, conscients de la transcendència del pas que anàvem a donar, però... potser també una mica "alegres i confiats". La primera sensació d'espant la tinguerem ja en arribar al Palau; els cantaires de l'Orfeó Català, atents i cordials, ens esperaven al vestíbul; molt nombrosos, elles totes amb vestits blancs de gala, ells impecablement vestits de negre... Nosaltres érem pocs, ni tan solament llavors anàvem uniformades les noies.

El programa constava de tres parts, la primera i l'última a càrrec - de l'Orfeó Català, la segona a càrrec de l'Orfeó Seràfic. A la primera part-

van instal·lar-nos a les galeries de l'Orgue; des d'allí veiérem la imponent entrada dels orfeonistes, i en començar el concert... ai llavors! Moltes vegades havia sentit cantar l'Orfeo Català, si bé aleshores, per diverses circumstàncies, feia ja alguns anys. Moltes vegades l'havia sentit, però mai - no m'havia causat la impressió d'aquell dia: ens semblava sentir capta de segre rafins, rajolins del cel, què sé jo què! I pensar que després d'allò haviem de cantar nosaltres! La primera reacció va ser d'apretar a córrer i fugir, però teníem les cames encagades i no hauríem pogut. El cor ens batejava, com si diguéssim, dintre les orelles, i ens semblava tenir borinots dintre el cap. I pensàvem: si almenys s'obris la terra i poguéssim amagar-nos dintre! El cas era no cantar. Aquestes impressions devien traslluir-se a la cara de tots, perquè el P. Manuel ens digué després que anava pensant: Pobres noies, com deuen patir! Amb aquests ànims arriba el moment de la nostra actuació. - Molt amables, dos joves orfeonistes ens acompanyaren fins allà per on haviem d'entrar, i en notar que els papers de música tremolaven a les nostres mans, com les fulles dels arbres mogudes pel vent, ens deien: Però, senyoretes, no estiguin tan espantades, que el Mestre Millet va dir-nos que canten molt bé, que valen la pena! Però sí, sí, aneu dient, si no estàvem ni segures de tenir el cap damunt del coll!

Malgrat tot procuràrem entrar a l'escenari amb la màxima dignitat - possible, però en aposentar-nos tot ens semblava gran, gran, i nosaltres petites, petites, que feia angúnia... Amb un gran esforç intentàrem superar el pànic en començar el primer cant, "El rieró", la delicada composició del R. P. Manuel; sortí ajustada, si bé potser no molt brillant. Esperàvem amb ànsia el resultat, però el públic respongué aplaudint calorosament. Això va començar a fer-nos reaccionar i sobretot en veure que el P. Manuel no s'acovardia. La seva batuta era ferma, i ben prompte ens dominà; Amb valentia atacàrem ja les alegres notes d'"En Pere Gallerí", seguidament "El caçador i la Pastoreta"; els aplaudiments cada vegada més efusius i nosaltres més segurs i animats. Amb tota l'emoció entonàrem "O vos omnes", de Victoria, recordant l'elogi del Mestre. Seguí "Camí de Siena", de Blancafort, "Barcarola", del P. Manuel, i ja d'èxit en èxit arribàrem al "Qui tollis", de Haydn. La nostra pianista -recordes Lluïsa? - s'estremí d'emoció en sentir vibrar sota els seus dits les notes de tan magnífic instrument. L'emoció s'encomanà al solista Sr. Castillo, s'encomanà també a tots els orfeonistes, i el públic correspongué efusivament, amb entusiasme. Nosaltres, ja electritzats, fremint de sentiment, començàrem el número final, el "Regina Coeli", de Lassus. L'ovació va ser apoteosica, demanant el bis. Un públic entès i entusiasta ens havia concedit el triomf! Tremolosos, però ara ja d'alegria indescriptible, emocionadíssims, veiérem com els membres de la Junta de l'Orfeo Català pujaven a l'escenari i posaven una llaçada a la nostra Senyera tot dirigint-nos els més calids elogis. Ens digueren que l'Orfeo Serafic era ja una bella realitat, ensems que una gran promesa.

Seguidament se'ns obsequià amb un esplèndid lunch, en germanor amb els cantaires de l'Orfeo Català. Les atencions i la simpatia d'aquests nostres companys acabaren de fer que ens sentíssim a la glòria...

Amb l'esperit lleuger i el cor alegre, poguérem fruir intensament de l'última part del concert, i poques vegades com aquella nit ens donàrem compte de com el cant, i volem dir un cant com aquell, és esplai selecte, goig per a l'esperit, fa vibrar noblement, agermana, aixeca l'ànima i dona glòria a Déu. Bons records, inoblidables records per a nosaltres, germans de l'Orfeo Català!

Ja de retorn, eufòrics, ens reiem de nosaltres mateixos en comprovar aproximadament que tots haviem sentit les mateixes sensacions de pànic!

I volem acabar dient com hem vist en els orfeonistes de l'Orfeo Català una lliçó per a nosaltres. Una lliçó sense paraules, perquè hi ha coses - que salten a la vista, i és: l'amor a l'entitat, amor que es tradueix en disciplina, sentit del deure, abnegació, constància, i és solament quan existeixen aquestes qualitats, i comptant amb bons elements, naturalment, però - no refiant-se solament d'aquests bons elements dirigents, sinó posant-hi tot el cor, la màxima voluntat, és solament així com s'assoleixen els cims.

CINEMA AL PALAU

Durant uns dies - Setmana del Cinema en Color - el setè art s'ha instal·lat a casa nostra per oferir-nos l'estrena d'un reguitzell de films - tretze de llarg metratge i cinc o sis de curt metratge -, en ocasió del "1er. - Congrés Internacional Cinematogràfic", suara celebrat.

Creiem, doncs, que és un deure anotar aquest esdeveniment important - i el volem anotar perquè creiem també que haurà estat un fet inicial, la segona i altres edicions del qual esperem que es repeteixin en el propïnt - any i en altres que seguiran.

Poca cosa podem dir del Congrés en si mateix, en primer lloc perquè els temes i ponències tractades interessaven solament un reduïdíssim grup intel·lecte en matèria de cinema, i segonament per la impossibilitat que tinguérem d'assistir a totes les sessions d'estudi. I, francament, aquestes no ens convenceren. Però com que una flor no fa estiu... parlem d'una altra qüestió: L'exhibició pública de la setmana del cinema en Color.

Hem vist moltes cares llargues, hem escoltat i llegit crítiques duríssimes... No n'hi ha per tant. El problema d'aquest Festival o Setmana, diem-li com millor ens plagui, ha estat - de cara a la popularitat - el problema inicial de tots els Festivals importants que avui es celebren: Cannes, Venècia, Berlín, etc. Aquestes ciutats, que avui ja tenen el llit fet en això de les manifestacions cineístiques, van sofrir també els estralls de la crítica severa de llur país, i, fins i tot, de la crítica internacional - generalment parlant. Doncs bé, avui podem veure com aquests mateixos crítics hi acudeixen com a mosques, com es disputen - en llurs respectius països - la representació per assistir-hi. I aquest resultat ha estat possible aconseguir-lo mercès a una continuïtat, un esforç i un sacrifici, qualitats aquestes que han de tenir els nostres organitzadors - avui discutits i criticats -, però que, de no defallir, ens hauran de portar a la popularitat dels altres i, amb l'experiència que aniran adquirint, poder seleccionar - fins i tot amb exigència - els films que hauran de programar-se. Si de bones a primeres donem l'esquena a l'esforç primer, poca cosa - o res - podem esperar en futures edicions, que creiem que Barcelona necessita.

Estem convençuts que l'èxit depèn de la continuïtat en l'esforç, en l'esperit i en l'amor a les coses de casa nostra, com hem dit en referir-nos a les altres ciutats. Cal posar-se a la feina tot seguit i no fiar-ho a imprevistes de darrera hora, que prou que es presenten. Tenim el marc adequat - Barcelona i el seu Palau de la Música Catalana -; tenim gent disposada per treballar i en sortiran d'altres amb el mateix afany; tenim fe... ¿Què més volem?

Permeteu-nos que ara, ràpidament, fem un examen sumari dels films que veiérem a la pantalla gegant del Palau: Els americans ens enviaren el lot més nombros - 6 films - dels quals citarem "Aquesta terra és meua" i "Els caminants del desert", ambdós molt americans - tant pel color com pel tema. "L'àngel blau" no va poder superar el record de l'altra versió - de Jennings i la Digtrich, malgrat ésser el film més esperat de tota la Setmana i això l'eximeix d'una crítica urgent. Cal esperar - si hi ha ocasió - una nova visió d'aquest film.

França és va apuntar dos èxits, indiscutibles: "La història d'un - peix vermell", superior a altres films de curt metratge de qualitat, a què ens té acostumats el país veí. Fou el film "vedette" del Festival. Un èxit absolut i en tots els terrenys. Voldríem també qualificar així el film "Una vida" - bon argument, bona direcció, bona interpretació - valgué a l'actriu Maria Schell un "Oscar" - però tenim el deure de fer constar que les severes reserves de l'erotisme d'aquest film ens obliguen a rebutjar-lo, com a espectacle impropï per a tots els públics.

Polònia ens va sorprendre amb el millor film de la Setmana. No dubtem en col·locar-lo - a la nostra qualificació particular - davant de "La història d'un peix vermell". Les dues narracions infantils que s'hi contenen tenen una sublimitat de tema, d'imatge, d'interpretació gairebé perfectes. La mateixa senzillesa de mitjans l'eleva a la categoria d'obra antològica miradades de tots els angles, de totes les exigències. És tan universal com la mateixa poesia.

Malauradament no podem dir així dels altres dos països participants: Anglaterra i Espanya. Per no fer una contra-propaganda ni ferir interessos - ens estalviem el comentari. Semblaria una comoditat, però ho preferim així. - Esperem ansiosament una altra ocasió per poder fer - encara que sigui molt - breu - algun elogi d'alguna obra d'aquests dos països, que creiem que tindran en llurs cinemateques material digne d'ésser vist i de millor criteri - que el que ens presentaren. Sinó és així, ho sentim per ells.

Si consideréssim analíticament cada film hi hauria molta feina a dis- cutir-los, mirats des de tots els seus més variats aspectes. Però com sigui- que es tractava de la part pràctica d'una Setmana de Cinema especialment de- dicada al color, podem dir que en conjunt - salvant dues o tres excepcions - van satisfer tots els públics. Hi hagué moments, sortosament moltíssims, que hom restava embadalit davant la qualitat cromàtica de les escenes i, princi- palment, de l'expressivitat del color.

Això ens fa aplaudir l'èxit d'aquest primer experiment.

=====

JOAN CAPDEVILA

NADIA GEDDA NOVA

Un dels contactes, no menys importants, entre els cantaires i tot - allò que té una significació amb la vida espiritual i col·lectiva del nostre Orfeó Català, és el fet d'establir un diàleg amb tots aquells que, per la se- va personalitat, doctrina o missatge, estan més vinculats a la nostra obra. - Per això, no hem dubtat d'incloure un espai, a les pàgines de JOVENIVOIA, que ens presenti algunes de les figures que durant el mes hagin tingut una vincu- lació més viva amb el nostre Orfeó, o amb tot allò que el complementa, com - són els concerts del Palau, la vida musical i cultural, etc.

Amb aquesta finalitat, doncs, i valorant tota la seva personalitat - artística, hem volgut que ens parlés la pianista Nadia Gedda Nova que el dia primer de Novembre ens oferí una magnífica demostració del seu art. A la nos- tra Sala de Junes hem mantingut un diàleg franc, animat sempre per la irre- sistible simpatia de l'artista. Després de parlar-li dels coristes de l'Or- feó i del desig que sentirien per conèixer quelcom de la seva vida artística, li hem preguntat:

- ¿Quina impressió li ha causat el públic barceloní?
- Una impressió excel·lent. Estic realment meravellada. És la segona vegada- que actuo al Palau de la Música i sempre amb força gust i complaença. - - Aquest segon contacte m'ha donat ocasió d'apreciar el públic i al mateix - temps de sentir-me apreciada per ell.
- ¿I la crítica?
- No puc menys que remercier-li els seus elogis.
- ¿Quina opinió mereix a París la vida musical del Palau?
- Tant pels melòmans, com pels crítics i escriptors musicals dels diaris fran- cesos, Barcelona està considerada com una ciutat musical, com un centre ap- te per a la bona música. El Palau és l'eix de la major part de les manifes- tacions artístiques.
- ¿Ens podria dir la seva opinió sobre els defectes o qualitats del Palau?
- Només elogis, sobretot per la seva magnífica acústica.
- ¿Què li sembla el piano Gotrian Steinweg?
- Amb l'orquestra adquireix molta sonoritat. Ofereix moltes possibilitats, - però cal conèixer-lo a fons, treballar-hi. Per a unes mans femenines resul- ta una mica dur.
- Aquesta darrera vegada ha intervingut amb l'orquestra de Barcelona. ¿Què- li ha semblat?
- He tocat amb molt de gust amb els músics barcelonins. Ens ha unit un co- rrent de simpatia que m'ha afalagat molt, sobretot després de... vull dir- després dels Festivals de S'Agaró de l'any passat.
- Ja coneixem el seu èxit a Moscou - primer premi del Festival Tchaikowsky -. ¿Fou ben considerada per la crítica i el públic rus?
- El concurs va ser realment una prova difícil. Sobretot per a les concur- sants, que havíem de competir amb els homes, tots ells de força mèrit. La- reacció del públic - que aplaudeix en les proves eliminatòries - quasi sem- pre concorda amb l'opinió de la crítica.

- Parli'ns del seu repertori.
- Scriabin, Schostakovich, Prokofieff, Kachaturian; Chopin, Schumann, els-músics francesos, Bach, Beethoven, Mozart...
- ¿Quines són actualment les seves ocupacions i perspectives artístiques?
- A més del concert al Palau de la Música, únic a Barcelona, he donat uns recitals a Castelló i Figueres. El dia 16 d'aquest mes he de donar un concert amb orquestra a París. Després, probablement la pròxima primavera, fare una tournée per Rússia. Però, abans, espero tornar a Barcelona.
- A qui distingiria com a directors del moment?
- ¿Es una pregunta indiscreta?
- Vostè mateixa.
- Aprecio moltíssim el Mestre Toldrà, sobretot. Com a figures destacades - veig Sir Thomas Beecham, Von Karajan, André Cluytens...
- ¿I els pianistes?
- Claudi Arrau, d'una manera especial, Magda Tagliaferro, professora meua, i alguns noms francesos.
- ¿Quin mistic creu interpretar millor?
- No tinc especials preferències per un autor determinat. Mussorgski, Strauss, Rachmaninoff, Schumann, Brahms, Scriabin...
- ¿Quin públic l'ha acollida més fervorosament?
- El rus i l'espanyol, indubtablement. Són els que manifesten més càlidament els seus sentiments i el seu fervor.
- ¿Què opina dels nous corrents de la música moderna?
- ¿Moderna, moderna...? No opino. Sóc neutral.
- Ja és una opinió. ¿I de la música espanyola?
- L'aprecio moltíssim. El seu ritme i melodia em recorden la nostàlgia i sensibilitat del temperament rus.
- Si n'hagués de donar un recital, ¿quin programa escolliria?
- Granados, Falla, Albéniz, i sobretot Mompou, per qui sento una veneració molt gran. Així que hagi estudiat a fons la seva música, l'inclouré en els meus recitals.
- ¿Com veu el Conservatori de París en l'actualitat?
- ... En fi... jo... Des que he acabat els estudis no hi he tornat. Ara no hi tinc contacte.
- ¿El seu nom és veritable o artístic?
- En realitat, Nadia és el meu nom. Gedda és el cognom suec del meu marit. I Nova la terminació - per altra part força corrent - del meu cognom rus Sapounova.
- Escrigui'l
- Així: SAPOUNOVA
- Gràcies. Els cantaires encara us admiraran més, així. I... fins ben aviat!

FILOS

=====

MÓN MUSICAL

Varsòvia prepara les manifestacions que l'any 1960 han de celebrar - el 150è aniversari del naixement de Chopin. Tindrà lloc un concurs internacional de musicologia, un concurs de composició i finalment el "IV Concurs de piano Chopin".

L'Orquestra Filharmònica de Viena té anunciada una tournée mundial - que s'efectuarà del 17 d'octubre al 25 de novembre. Dels vint-i-cinc concerts de la tournée, vint-i-quatre seran dirigits per Herbert von Karajan; el darrer, consagrat a obres dels Strauss vienesos, tindrà lloc a Tokio sota la batuta del violinista Willy Boskowski.

La societat holandesa "Philips" ha instal·lat a Eindhoven un estudi de música electrònica, on treballa, entre altres, el prestigiós compositor neerlandès Henk Badings.

Aram Kachaturian ha dirigit aquest estiu, al Festival de Praga, una nova versió de la seva "Primera Simfonia", que ha estat molt ben acollida. -

10

Durant l'interval d'un assaig ha declarat als periodistes: "El director d'orquestra Katchaturian està descontent del compositor Katchaturian"; i va declarar davant l'estranyesa dels que l'escoltaven: "Quan hom dirigeix l'orquestra que executa la seva pròpia música, es dona compte amb particular claredat del defectes de l'obra i de les dificultats d'interpretació".

El Conservatori de Colònia (800,000 habitants) ha realitzat una enquesta a les escoles d'aquesta ciutat. Entre els estudiants, 8,750 han manifestat que volien aprendre un instrument; 1,789 tenien afició al cant. L'instrument preferit ha estat la guitarra (3,444), seguida de l'acordió (713), la trompeta (359) i el saxofon (167). Dels instruments clàssics s'han endut la preferència el piano (867) i el violí (306).

A l'Òpera Còmica de París s'ha efectuat, sota la direcció de Georges Sebastian, la represa d'"El castell de Barba Blava", de Bela Bartok. A la mateixa audició és representada "La voix humaine", de Francis Poulenc.

La primera audició mundial de la "Segona Simfonia", d'André Jolivet, ha constituït una de les principals atraccions del Festival de Berlín 1959. L'execució ha estat confiada a l'Orquestra de la Norddeutscher Rundfunk, sota la direcció de Hans Schmidt-Isserstedt. El crític Claude Rostand la qualifica d'exercici d'orquestra extraordinàriament brillant. Es tracta, afegeix, d'una mena de "concerto grosso", on l'element solista està constituït per quatre homes que manegen vint-i-cinc instruments de percussió, i l'element simfònic és la gran orquestra moderna habitual. El llenguatge és voluntàriament modal i algunes coqueteries serials, segons Claude Rostand, no modifiquen per res l'estil habitual de Jolivet.

Un nou quartet de Pierre Boulez ha estat donat en primera audició al XIIè Festival Internacional de Besançon, que ha tingut lloc del 3 al 13 del passat mes de setembre.

Un interessant concert, organitzat per "Domaine Musical", està anunciat a París per al dia 6 de novembre. Anirà a càrrec de l'Orquestra de la Südwestfunk de Baden-Baden, dirigida per Pierre Boulez. Es donaran primeres audicions de Strawinski, Schoenberg, Bartok, Berlioz i Haubenstein-Ramati.

Dos violinistes de primera fila, ja coneguts del públic de Barcelona, s'han fet sentir durant el mes d'octubre als concerts simfònic-dominicals de París: Henryk Szeryng, als concerts Colonne sota la direcció de Georges Tzipine, amb la "Simfonia Espanyola", de Lalo i el "Segon Concert", de Prokofiev, i Arthur Grumiaux als concerts Lamoureux, primer farietol Laszlo Somogyi, amb el concert de Brahms.

Henri Gaubert publica a la revista francesa "Musica" una llarga entrevista amb el tenor Ernst Haefliger, ben conegut de tots nosaltres per la seva col·laboració amb l'Orfeó Català en les audicions de la Passió segons Sant Mateu, de Bach.

El VIè Concurs Internacional de Piano "Maria Canals", que es celebrarà a Barcelona del 27 de març al 3 d'abril del 1960, ha estat augmentat amb un nou premi de 4,000 ptes. que porta per nom "Premi Escoles Virtúelia". Serà atorgat al concursant espanyol que després de les primeres eliminatòries obtingui una major puntuació global.

El dia 24 d'octubre tingué lloc al Palau de la Música Catalana, un concert-homenatge al Mestre Sancho Marraco, amb motiu d'escaure's el seu 80è aniversari. El programa estava integrat totalment per obres religioses del Mestre, escrites entre els anys 1902 i 1954, les quals foren dirigides per ell mateix. En foren intèrprets, l'Orquestra Simfònica de Barcelona, els cors-

del Liceu i destacats solistes vocals i instrumentals. En el concert del dia 28 d'aquest mes l'Orfeo Català dedicarà també el seu tribut d'homenatge a l'eminent músic.

"Joventuts Musicals" de Barcelona ha convocat un concurs de composició - Premi Concepció Alemany i Vall -, que dona un nou caire a les seves audicions matinals. A cada concert és interpretada una obra inèdita d'un compositor jove, que és sotmesa a l'opinió del públic i d'un jurat qualificador - format per Cristòfol Taltabull, president, Ferran Ardevol, Joan Gibert Camins, Joaquim Homs, Lamote de Grignon, Oriol Martorell, Lluís Maria Millet, Xavier Montsalvatge, Antoni Nicolàs, Enric Ribó i Jordi Roch.

=====

ACTIVITATS

Fi de curs a Blanes

L'excursió de fi de curs, amb la qual l'Orfeo Català, dona per acabar des les seves activitats, es realitzà a la vila de Blanes, el segon diumenge de juliol. L'anada a la simpàtica vila marinera, l'any del centenari del naixement de l'escriptor Joaquim Ruyra, era, per tant, oportunitatíssima. Així, en un pelegrinatge de fe, l'Orfeo reté homenatge al príncep de les lletres catalanes.

En arribar a Blanes, on ens desplaçarem en tren especial, una gran expectació ens acollí entusiàsticament. Oírem missa a l'església parroquial, durant la qual s'interpretaren la "Cançó de la Moreneta", de Nicolau, i la "Salve Maria", de Lluís Millet. Tot seguit ens traslladarem al passeig de la Mestrança per tal de col·locar un ram de llorer al monument de l'il·lustre escriptor, coronat per la bellíssima escultura de Joan Rebull, que personifica el Pare Sadurní de "Les coses benignes", el qual alça les mans al cel i acull els ocells. L'Orfeo Català interpreta seguidament la "Sardana de les Monges".

Membres de la Junta Directiva i alguns cantaires visitaren l'antic "Convent", actual residència dels senyors Biosca, que els dedicaren un franca acollida. Al migdia, solcant el mar blau, els "Creuers Costa Brava" ens traslladaren al "Park Hotel", on tingué lloc el dinar de germanor. A les poques hores, el Vice-President de l'Orfeo, Sr. Vilardaga s'adreça als reunits, encoratjant-los la significació de l'acte i al Sr. Fèlix Millet, que el presidia, per remarcar la seva gestió en iniciatives i col·laboracions, durant aquest any que ha estat el del cinquantenari del Palau. I comunicà l'acord de la Junta Directiva d'ofrenar al Sr. Millet una medalla de la commemoració, en or, com les que tan justament foren donades en el memorable sopar del 18 de març.

A continuació, el Sr. Emili Vendrell, en nom dels cantaires, féu ofrena al Sr. President d'un pergamí, testimoni de llur gratitud per l'homenatge de què en aquell dia foren objecte, i al qual voldrien correspondre. Després, el Secretari de l'Orfeo, Sr. Miquel Saperas, llegí els noms dels cantaires mereixedors de distincions i premis.

Discurs del Sr. Fèlix Millet. - En alçar-se a parlar el Sr. Fèlix Millet fou saludat amb cordials aplaudiments. El Sr. President féu el seu tradicional i sempre esperat discurs, que extractem a continuació:

"Cada any, en arribar la festa de final de curs, després d'haver començat el pa i el vi, sembla que és ja una tradició que jo digui unes paraules, que sempre són les mateixes. Encara que els actes que l'Orfeo Català va celebrant són diferents els uns dels altres, sempre tenen - igual sentit, viuen d'una mateixa il·lusió, i els alimenta un mateix esperit".

El Sr. Fèlix Millet agrai vivament la medalla d'or i el pergamí que l'Orfeo Català li havia ofrenat. Recordà seguidament els llaços que l'havien unit des de petit, en l'època en que el seu pare presidia l'Entitat i el -

mestre Millet, el seu oncle, la dirigia, fins als dies en què assolí la presidència actual. Amb l'exhortació a tots els cantaires a servir l'esperit i la lliçó del Mestre, recorda la "pura delícia de l'esperit" que havia estat la culminació dels darrers concerts dedicats al Mestre Nicolau, unit espiritualment i d'una manera total a Mn. Jacint Verdaguer. Cal cantar per seguir l'ideal que tots portem dintre. Així, íntimament, pot dir que:

"Davant vostre sento que el meu optimisme s'afirma, perquè vosaltres sentiu l'amor, la generositat, perquè sinó estiméssiu no cantaríeu, i estíveu fins i tot quan us enfadeu i trobeu l'assaig fatigós i pesat, però teniu una força que és més forta que la vostra mateixa voluntat. Perquè, segurament sense saber-ho, heu sabut aplicar aquella màxima de Sant Ambrós, "que l'harmonia de la vostra música no ha trencat mai l'harmonia de la vostra vida humana", perquè teniu l'ideal que us nodreix, un ideal que us allunya de la superficialitat d'una vida buida i us fa pressentir la possibilitat de les coses eternes i domina les vostres amargors amb una alegre afirmació".

En una època de materialisme i trivialitat en què la confusió pot fer perillar la unitat d'una obra col·lectiva, el Sr. President exhorta els cantaires amb aquestes paraules:

"Jo us demano més que mai que cantau. Cantau les cançons de la terra bastint aquest edifici que ha d'anar afinant la sensibilitat del nostre poble sobre els fonaments vius de la tradició més vella, però amb tots els materials que l'enginy i l'audàcia dels homes posen a l'abast de la vostra mà, i també amb totes les gosadies de la joventut que una vida amb afany de renovació reclama. Cantau, cantaires, per aquells que no saben entendre, després de tantes coses passades, la força constructiva i sana de l'esperit de la nostra terra; per aquells que creient-se que l'entenen, no l'entenen tampoc, i tancats en els límits estrets de la seva personal visió creuen que el món volta entorn de la seva manera de pensar, amb un sentit esquifit de la caritat, sense adonar-se que l'universalisme que es dibuixa en l'horitzó ens obliga a enfortir més l'esperit, perquè, els camins seran molt més amples i, per tant, més ventejats. Cantau, sobretot per aquells altres que amb paraula cridadora volen bastir l'edifici de la societat moderna, només sobre la matèria, creient que tot comença i s'acaba en aquesta gran força de la intel·ligència dels homes. Cantau les cançons de la terra, l'obra del Creador on es troben totes les forces, les que els homes coneixen i encara aquelles que no coneix ningú, i que només l'amor podrà fer útils i fecundes. Cantau ben fort, que les vostres paraules ofeguen els crits de l'odi i de l'enveja, les queixes dels amargats i fins la veu manyaga dels qui, vestint-se amb pell d'ovella, parlen d'una veritat enganyadora i d'una llum que no aclareix sinó enlluerna. Perquè, què en trauríem de la llum si, enlluernats per allò que afalaga els sentits, fòssim orbes anant a la deriva? Què en trauríem de construir una gran ciutat, una meravelliosa ciutat amb grans places i jardins, si se'ns pogués aplicar aquella paraula de Maragall quan deia: "allà, és cert que hi ha hagut en un temps una gran població, una gran ciutat, però és ben cert també que mai no hi ha pogut haver ni una ànima ni un poble"?

Seguidament el Sr. President evocà el noble i venerable record del príncep de les lletres catalanes, Joaquim Ruyra, que visqué en aquella vila "d'una dolçor i una tendresa mai superades", magistralment descrita en les seves narracions. Amb una càlida i justa ressenya comparteix l'homenatge de que l'han fet objecte amb els seus companys de Junta Directiva, en llur majoria allí presents, i especialment amb el Mestre Lluís M. Millet. Després d'evocar els noms de Carles Riba - mort aquell mateix matí - i del patrici Jaume Espona, de Sant Joan de les Abadesses, traça una visió de l'obra i l'esforç que suposa la vivència de l'Orfeó Català. El Sr. Fèlix Millet clogué el seu eloquentíssim i abrandat parlament amb l'exhortació a la més estricta exigència. Se'ns demana i se'ns exigeix un:

"sacrifici cada dia més fort, un sacrifici cada dia més viu fins al moment en què haurem arribat a entendre el veritable sentit del sacrifici i trobarem el goig que porta íntimament amagat, però al tast del qual, quan s'hi arriba, és una mica de tast de cel que ens dona la sensació d'aquesta plenitud, l'única que en el món pot trobar-se. Aleshores, tots plegats, aquest petit nucli de mestres, cantaires i socis de-

l'Orfeo Català, ens sentirem prou forts per poder salvar l'esperit de - l'Obra, d'aquesta obra que es manté encara que els homes passin. Quan - haurem salvat l'esperit podrem repetir aquella paraula de Maragall, d'a - quell Maragall de la nostra senyera, que cada dia és més gran, més d'a - vui i més nostre; "Cauran, potser si, totes les pedres com a conseqüèn - cia de qualsevol maquinació monstruosa, però si damunt d'elles queda - flotant l'esperit que, les aixeca, aquest esperit tornarà a aixecar-les en torres més altes, més potents i més fortes".

Com a complement de la diada l'Ajuntament de Blanes organitzà una ba - llada de sardanes en honor dels cantaires de l'Orfeo Català i els ofrenà - una bella reproducció fotogràfica del monument a Ruyra. A l'hora foscant em - prenem el retorn a Barcelona, no sense sentir la nostàlgia amb què ens des - prenem de les coses agradables.

=====

L'Orfeo Català al IV Festival de Música de S'Agaró

- 25 juliol del 1959 -

Com en una nit de somni, els jardins de Senya Blanca acolliren les - veus de l'Orfeo Català en el segon concert del IV Festival de Música de S'A - garó.

A la primera part s'interpretaren "El desembre congelat", de Romeu, - "Set cançons populars catalanes", de Toldrà, i "El rústec villancet", de - Lluís Maria Millet. A la segona, "El Noi de la Mare", de Nicolau, "Bruc i - galzeran", de Lluís Maria Millet, "Jesús està escoltant", espiritual negre, - de W. L. Dawson, "En mig del bou i el gris pollí", del P. Donostia i "La mort de l'escola", de Nicolau. A la tercera, "Dos corals de la Passió segons Sant Mateu", de Bach, "Oh magnum misterium", de Victòria, "Divendres Sant", de Ni - colau i el "Credo de la Missa del Papa Marcel", de Palestrina.

En aquest concert actuaren de solistes Sònia Albaladejo, Montserrat - Salvadó, Anna Pi, Gaietà Renom i J. López i Esparbé.

Totes les obres foren escoltades amb gran atenció i fervorosament - aplaudides per tots els assistents. Després de cada part es produí una forta i inacabada ovació, que procedia del "Camí de ronda", on es congregà una mul - titud devota que des de les roques, ran del mar, escoltava amb un profund si - lenci l'actuació de l'Orfeo Català, amb la qual es clogué brillantment el IV Festival de Música de S'Agaró.

Remarquem una vegada més la favorable crítica que obtingué la nostra entitat coral, dintre l'èxit general, i el nom d'aquests festivals de música de la Costa Brava. Donaren especial relleu a aquest concert de gala l'assis - tència de destacades personalitats, nacionals i estrangeres, entre les quals recordem al Sr. Ensesa, artífex dels Festivals, Joan Ventosa i Calvell, (a.c. s.) Doctor Arruga, Doctor Pi-Figueras, Mestre Toldrà, el violinista Philip - Newman.

Fou, doncs, un veritable èxit que no dubtem que l'Orfeo desitjaria - veure renovat en successius festivals.

=====

El Zangvereniging "Oranje"

El dia 11 d'octubre, a la tarda, aquesta famosa coral holandesa es - donà a conèixer per primera vegada al nostre públic, en un concert que tin - gué lloc al Palau de la Música Catalana. Està formada per quaranta cinc veus d'home i ha efectuat ja una llarga carrera artística. Aquest ocr, fundat el 1898, està considerat com a una de les agrupacions vocals més importants d'Ho - landa. Cal remarcar, com a nota interessant, que gairebé tots els components - treballen a les mines de Schinveld. Els seus innombrables concerts per la ma - jor part d'Europa i la seva intervenció en festivals internacionals li han - obtingut importants èxits i diversos premis.

El concert del dia 11 estava format per obres polifòniques, clàssico-romàntiques i altres de Beethoven, Brahms, Weber...

La seva qualitat i disciplina els aconseguiren l'entusiasme del públic, que aplaudí llargament aquest cor holandès i el seu director, Mestre - Wilhelm E. J. Lenssen.

Els cantaires i Mestres de l'Orfeó Català que havien estat invitats a aquest concert, els correspongueren amb unes cançons de salutació. El Vice-President, Sr. Vilardaga, els presentà la nostra Massa Coral i els oferí — cordialment aquell acte íntim.

El senyor Cònsol holandès agrai vivament, en nom de tots els seus — cantaires, la cordialitat amb què havien estat acollits a la nostra casa, i ressaltà els motius de germanor, artístics i humans, que ens uneixen.

Els coristes holandesos, obsequiats amb un petit refrigeri, clogueren l'acte amb la interpretació del seu himne nacional.

X.

ALS QUATRE VENTS

NOTICIARI

Ens plau de fer-vos saber que a Mª Dolors Sisquella, soprano II, li ha estat atorgat darrerament el Premi d'Honor de 6è curs de piano, que cada any adjudica el Conservatori Superior Municipal de Música, de Barcelona. Pel que aquest premi representa, la felicitem ben cordialment i li desitgem nous — exits.

- - - -

El cantaire Melitó Bover, tenor II, ha vist alegrada la seva llar — amb el naixement del seu primer fill, una nena, a la qual han estat imposats els noms de Mª Rosa, Joaquina i Victòria. Moltes felicitats!

- - - -

Amb tot afecte donem la més cordial benvinguda a Núria Valls, contralt I, i a Joan Golobardes, tenor II, que han ingressat, en iniciar-se el curs, — com a cantaires de l'Orfeó Català. Per molts anys!

- - - -

El dia 7 de juliol tingueren lloc a la sala d'assaigs, els exàmens — dels diferents cursos de la Secció Infantil, que dirigeix la Sra. Antònia — Sancristòfol, Vda. Folch. El jurat estava constituït pels Mestres de l'Orfeó Català, que atorgaren les següents qualificacions:

I Curs

Excel·lent: Mª Rosa Postigo

Notable: Rosa García

Bo: Carme Borràs, Enric Enrech.

Aprobat: Roser Giberças, Mercè Sancho, Roser García, Joan Sala, Miquel García, Llorenç Ybarra.

Suspens: Sis deixebles.

II Curs

Excel·lent: Josep Crivillé, Pere Galofré

Bo: Mercè Nualart, Miquel Obradó.

Aprobat: Eulàlia Gené, Jordi Salabarnada.

Suspens: Un deixeble.

III Curs

Notable: Núria Ardiaca.

Ec: Mª Rosa Figueras, Pere Galofré.

Aprovat: Montserrat Badell, Carme Casamitjana, Mª Angels Borràs, Montserrat-Molas, Pilar Cartanya, Jordi Forch, Joan Galofré.

Suspens: Un deixeble.

- - - - -

El dia 16 del passat mes de setembre, morí a la nostra ciutat el tan estimat violinista Francesc Costa. Havia actuat moltes vegades al Palau de la Música Catalana. La seva darrera actuació, que oferí desinteressadament, s'efectuà a la nostra sala de concerts com un dels actes commemoratius del cinquantenari del Palau. El seu tracte cordial i amable li aconseguí una gran popularitat i els seus concerts ens han deixat un agradable record. Sentí gran afecte i veneració pel Mestre Lluís Millet i per l'Orfeó Català, a les audicions del qual mai no mancà la seva presència. A l'acte del seu enterrament es palesaren, una vegada més, la seva immensa popularitat i l'afecte entransable que Barcelona sentia per ell. L'Orfeó Català que el considerava com un dels seus, ha sentit també una vivíssima dolor pel seu traspàs i acompanya amb el condol més profund la seva apenada família. Que Déu el tingui a la seva glòria!

- - - - -

També el dia 10 d'octubre lliurà la seva ànima a Déu el cantaire Jayme Mitjans i Musons, conegut de tots nosaltres. Formava part de l'Orfeó Català des del febrer de l'any 1933, en què ingressà a la corda de baixos. Abans havia estat cantaire del cor "Eco de Catalunya", que dirigia el Mestre Josep Maria Comella, pel qual sentí sempre gran veneració. Demostrà tenir en tot moment un veritable entusiasme per l'Orfeó Català i la seva constància li obtingué diversos premis. Fou un assidu lector de "Jovenívola" i s'interessava per les seves activitats. Podem dir que estimava tot el que era de l'Orfeó, al qual havia dedicat gran part de la seva vida. La darrera actuació que realitzà amb nosaltres fou la del dia 25 de Juliol, al IV Festival de Música de S'Agaró.

La gran família de l'Orfeó Català ha sentit profundament la pèrdua - d'aquest fill seu, el record del qual serà sempre viu entre nosaltres. Al cel sigui!

- - - - -

Com ja haureu pogut veure ha estat realitzada la decoració de la sala-bar, destinada exclusivament als socis de l'Orfeó Català. Disset reproduccions de diverses caricatures del Mestre Lluís Millet, dibuixades per J. Reimart, han estat col·locades al volt de la sala. Estem segurs que aquesta millora per al nostre estatge social haurà estat agradable a tots.

- - - - -

Han aparegut ja els discs de la Passió segons Sant Mateu, de J. S. - Bach, interpretada per l'Orfeó Català, que eren esperats amb gran expectació, especialment per tots els discòfils. La represa de la impressió de discs representa una major expansió i difusió de l'obra de l'Orfeó Català i cal que tots ens en felicitem.

- - - - -

Els organitzadors de la tradicional INNOCENTADA, que es celebra el dia 28 de desembre, demanen que tots els cantaires que vulguin col·laborar a la d'aquest any, els ho facin saber. També els agrairan tota mena d'iniciatives i suggerències. Esperem, doncs, que la vostra col·laboració serà ben nombrosa per tal que pugui realitzar-se aquesta festa tan simpàtica.

- - - - -

Josepa Roqueta, contralt II, ha estat sotmesa recentment a una delicada intervenció quirúrgica. No cal dir com desitgem que es realitzi ben -- aviat el seu total restabliment, perquè la puguem veure de nou entre nosaltres.

- - - - -

El dia 11 d'aquest mes, a l'església dels Angels contragué matrimoni el cantaire Josep Pujol, de la corda de baixos, amb Esperança Ferrusola. Felicitem ben sincerament els novells esposos i els desitgem tota mena de -- benaurances en el seu nou estat. Per molts anys!

- - - - -

El dia 18 d'aquest mes celebrà el seu onomàstic el R. Abat -- de Montserrat, Dom Aureli Maria Escarré. JOVENIVOLA, fent-se ressò dels desigs de tots els cantaires i mestres de l'Orfeó Català, transmet la més afegitosa i filial felicitació al Pare Abat, que ha demostrat sempre la més fervent admiració vers les nostres coses. En aquesta diada i sempre, ens sentim units amb el seu esperit i li desitgem abundor de gràcies en la nostra més cordial salutació.

ORFEONS DE CATALUNYA

Homenatge al mestre Pérez Moya

La popularitat i l'estima de què gaudeix el Mestre Antoni Pérez Moya, una de les figures més actives de l'obra dels Orfeons de Catalunya, es posaren una vegada més de manifest en l'homenatge que li dedicaren les entitats orfeòniques catalanes, el dia 20 del passat mes de setembre, a la nostra sala de concerts. S'acolliren al Palau de la Música mestres, directius i cantaires que representaven uns quaranta orfeons de Barcelona i de diverses poblacions de Catalunya. A l'hemicicle, on s'alçaven vint-i-sis Senyeres, ocuparen la presidència el mestre Pérez Moya, el mestre Balcells i altres personalitats i representacions.

El senyor Vicent Fuster, del Secretariat d'Orfeons, llegí les adhesions rebudes. El senyor Artur Sist, president de la comissió organitzadora de l'homenatge, explicà com fou entusiàsticament acollida la idea d'aquest -- merescut tribut al mestre Pérez Moya. Després d'annunciar que l'acte que es celebrava era com l'antesala d'un altre més ampli, adreçà unes emotives paraules a la senyora del mestre Pérez Moya, a la qual dues cantaires de l'Orfeó de Sans feren ofrena d'unes flors.

Com a record de l'acte, el mestre Pérez Moya rebé una artística placa de plata, que li fou lliurada pels representants dels Orfeons més llunyans l'Esbart Cantaire, de la Poble de Lillet i l'Orfeó Lleidatà.

El president de l'Orfeó Català, Sr. Fèlix Millet pronuncià un brillantíssim parlament glosant l'obra del mestre Pérez Moya, el qual agrafà visiblement emocionat, aquell homenatge, que tan fervorosament li dedicaren -- els Orfeons de Catalunya.

Orfeó Gracienc

Formant part de les Festes de la Mare de Déu de la Mercè, el dia 10 d'octubre l'Orfeó Gracienc es desplaçà al Palau de la Música Catalana per -- tal d'interpretar, en concert públic, una de les obres més importants de -- Haydn: "La Creació".

Aquest oratori amb text alemany del Baró Von Swieten, canta les meravelles de la creació, seguint els passos de la Bíblia; fou començat l'any -- 1795, però no s'acabà fins tres anys després. Consta de tres parts que -- foren estrenades a Viena al 19 de març del 1799. Només cinc anys més tard, el --

1804, "La Creació" fou donada per primera vegada a Barcelona, al "Gremi de -
velers". L'any 1928, l'Orfeó Gracienc, que aleshores dirigia el seu fundador
mestre Balcells, l'interpretà al Gran Teatre del Liceu, sota la direcció - -
d'Egon Pollak, i al Palau de la Música, sota la direcció de Pau Casals.

En l'audició del dia 10 d'octubre, dirigida pel mestre Antoni Pérez-
Simó hi col·laboraren, a més de l'Orfeó Gracienc, l'Orquestra Simfònica de -
Barcelona i els solistes Lolita Torrentó, soprano, Faust Granero, tenor, i -
Manuel Ausensi, baríton.

Aquest concert aplegà un nombrós públic a la sala del Palau, que - -
aplaudí fervorosament l'execució de l'Orfeó Gracienc, Orquestra Simfònica i
solistes.

Cal fer remarcar la magnífica labor del cor, el qual felicitem ben -
sincerament i li desitgem que continuï treballant per obtenir i superar sem-
pre l'èxit i els excel·lents resultats aconseguits el dia 10 d'octubre. Sin-
cerament, per molts anys!

EMILI VENDRELL

= = = = =

Secció Filològica

Homònims i mots de fàcil confusió

Es diu homònims de les persones o coses que tenen un mateix nom, i -
d'aquells mots que, essent iguals per la seva forma o pronunciació, tenen un
significat diferent.

Exemples: "La ciutat de Tarifa" i "Tarifa de preus" són homònims. -
Igualment ho són els mots subratllats: "Et crido i no em sents", "Els pre-
tendents els té a cents".

Quan dues persones porten el mateix nom, en castellà també en diuen-
"tocayos".

De la coincidència de mots idèntics en la forma o en la pronunciació,
però de sentit distint, sovint en provenen confusions, donant a una paraula-
una significació que no té, com és ara en afecte i efecte, complet i complert
i d'altres que algunes vegades són usats erròniament.

Heus ací diversos exemples:

AFECTE	Tenia un gran <u>afecte</u> als llibres. Volia els fills amb veritable -
<u>afecte</u> .
EFFECTE	El concert tindrà <u>efecte</u> el dia 28 del corrent. Els trons no li -
fan gens d' <u>efecte</u> . Això em fa l' <u>efecte</u> d'una mentida.
COMPLET	El cotxe va <u>complet</u> . És un home <u>complet</u> (de caràcter sencer, ferm)
COMPLERT	Ja he <u>complert</u> l'encàrrec. És un home molt <u>complert</u> (que compleix,
atent, correcte).
ABRAÇAT	Tots dos s'han <u>abraçat</u> fortament. Ha <u>abraçat</u> la religió catòlica.
ABRASAT	(De brasa de foc), De tanta escalfor, el bosc s'ha <u>abrasat</u> .
BASTA	La seva intel·ligència és molt <u>basta</u> (mancada de finesa, gens poli-
da, ordinària)
VASTA	La seva cultura és molt <u>vasta</u> (extensa, rica, etc.) Té una casa -
molt <u>vasta</u> (extensa, gran).
BEU-BEURE	Aquest noi <u>beu</u> massa vi; no li'n doneu a <u>beure</u> tant.

VEU-VEURE	A penes se li sent la <u>veu</u> . La <u>veu</u> del poble.
BENA	Porta una <u>bena</u> als ulls. Poseu-li una <u>bena</u> a la ferida...
VENA	Se li ha reventat una <u>vena</u> i li surt força sang.
ASTORAR	La serp féu <u>astorar</u> (espantar) els excursionistes.
ESTORAR	Havau d' <u>estorar</u> (posar estores) a tot el pis.
GANIVET	Agafa el <u>ganivet</u> de damunt la taula.
GABINET	L'advocat t'espera al seu <u>gabinet</u> . El Govern ha format el nou <u>gabinet</u> .
COMPTE	No li surt el <u>compte</u> . Tingues <u>compte</u> a caure.
COMTE	El <u>comte</u> l'Arnau és la cançó popular catalana que té més lletra.
CONTE	L'àvia explica un <u>conte</u> als néts.
BOTAR	Es posà a <u>botar</u> com una pilota.
VOTAR	Van <u>votar</u> tres candidats a la Presidència.
MASSA	La cançó ja dura <u>massa</u> . Avui predomina la <u>massa</u> sobre els nuclis selectes.
MAÇA	L'ha atordit amb un cop de <u>maça</u>
CESSIÓ	Li ha fet <u>cessió</u> dels seus drets.
SESSIÓ	La <u>sessió</u> començarà a les 6.
ROSSA	Té la cabellera <u>rossa</u>
ROSA	Aquesta <u>rosa</u> és molt flairosa.
BEINA	Posa el sabre a la <u>beina</u>
VEÏNA	La meva <u>veïna</u> és molt xafardera.
VILA	(poble) La Casa de la Vila
VIL.LA	(xalet, casa de camp) "Vil.la Joana"
CAPSA	Una <u>capsa</u> de cartó. El <u>capser</u> .
CAPÇA	Una <u>capça</u> de bròquil. El <u>capçal</u> , la <u>capçalera</u> del llit.

D'altres homònims podríem presentar exemples:

Recordarem només aquells mots, el sentit dels quals es distingeix so lament per l'accent.

En efecte, no és la mateixa cosa "fer el be" que "fer el bé".

Tampoc no és igual que a un hom li facin mal els ossos, o que li'n facin els óssos.

Els mots que es distingeixen per mitjà de l'accent, són una trentena com a excepcions a les regles de l'accentuació i s'estudien fàcilment a l'Ortografia catalana.

La llista de tots ells la publicà JOVENÍVOLA en el número de Juny del 1957.

P.

=====

COMENTARIS...

LA MÚSICA

BELA BARTOK: "Música per a cordes, percussió i celesta". Orquestra Pro-Música de Stuttgart. Director: Rolf Reinhardt. "Cantata Profana". Cor de Càmera de Viena, Orquestra Simfònica de Viena. Director: Heinrich Hollreiser.- BELTER 30.186.

La "Música per a cordes, percussió i celesta" fou escrita l'any 1936 per encàrrec de Paul-Sacher i l'Orquestra de Càmera de Basilea, que l'executà per primera vegada el 21 de gener de 1937.

Serge Moreux (1) descriu les circumstàncies espirituals en què fou composta: "La pressió -- dels medis en rapidíssima transformació -- els de les perilloses atmosferes polítiques -- provoquen en l'artista creador un recolliment; un augment de poder expressiu i de sensibilitat. Després ve un estat de saturació que, a mesura que creix, arriba a les profunditats de l'inconscient i a les altures del subconscient, preparant així un "afecte", com diu el professor Jung, o un "període d'inspiració", com escriuria un romàntic. La maduració i realització de la "Música per a cordes, percussió i celesta" és un procés d'aquesta classe".

No vacil·larem en proclamar-la una de les obres més importants i admirables, no tan sols del seu autor, sinó de tota la música occidental del segle XX. Sorpren la seva unitat formal i estilística que descansa en una base d'elements tan diversos com són el cromatisme de dotze tons, els antecedents folklòrics, l'harmonització diatònica, l'orquestració línia i la pal·leta impressionista. No es tracta tampoc, com es podria creure, d'una recerca de laboratori, sinó d'una obra mestra d'una atracció auditiva i musical fora de sèrie.

La interpretació de Rolf Reinhardt és d'una claredat i fidelitat tècnica totals. Tal vegada els temps lents estan mancats de l'austeritat necessària per l'expressió d'aquesta atmosfera sorda i patètica tan pròpia de l'egit de Bartok. En canvi la interpretació de l'Allegro Molto final, cadena de danses d'inspiració popular que condueix a una reexposició diatònica del tema de la fuga inicial, és d'una notable vivacitat i fantasia, no renyides amb la precisió que requereix l'execució d'una obra de tanta complexitat tècnica com la que ens ocupa.

La "Cantata Profana" data del 1930 i és l'única obra coral d'envergadura composta per Bartok. El material sonor està distribuït en doble cor, tenor solista, bariton solista i l'Orquestra Simfònica habitual. Estil concís, harmonia densa que no defalleix ni un moment. En resum, és una obra severa, conseqüència, segons Serge Moreux (2) de les últimes meditacions de Bartok sobre les Passions de Joan Sebastià Bach.

El text està basat en una antiga balada romanesca: Un pare tenia nou fills. No sabien fer altra cosa que caçar. Un dia tiren sobre el cap d'una tribu de cérvols i erren el tret; com a càstig del sacrilegi es converteixen en Cérvols. No obstant, són feliços perquè són lliures. Més tard, quan el pare els prega que tornin a casa, ells refusen.

La intenció oculta de la Cantata és política. Bartok, que va ésser sempre un demòcrata exigent ("Si per casualitat, després de la meua mort, es vol donar el meu nom a un carrer o dedicar-me un monument en alguna plaça pública, heus ací els meus desitjos: mentre les places de Budapest que abans es deien Börönd i Oktogon continuen portant els noms d'aquests homes-Hitler i Mussolini- i mentre existeixi a Hongria una plaça o carrer que portin -- aquest noms, desitjo que no hi hagi en el país cap carrer, ni plaça, ni monument públic que porti el meu) (3) volgué protestar contra les limitacions que

el poder personal del regent Horthy imposava a la llibertat.

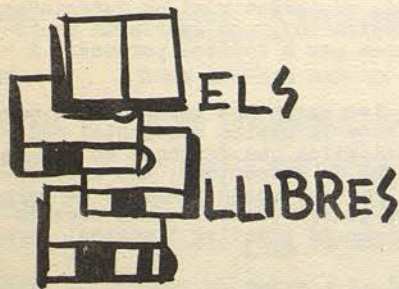
Músicalment creiem que no és una de les obres fonamentals de Bartok, tot i que presenta un interès positiu i té fragments molt reeixits en el terreny harmònic rítmic i expressiu.

La interpretació és notable i la gravació correcta, encara que no ofereix la claredat desitjable en els passatges on actua una considerable massa sonora, claredat que fins ara s'ha aconseguit relativament poques vegades en les gravacions on intervien al mateix temps cors i orquestres nombroses.

- (1) Bela Bartok. Versió espanyola. Ed. Nueva Visión, Buenos Aires
- (2) Obra citada
- (3) Fragment d'un projecte de testament fet a Budapest

Ll. M.

= = = = =

ENTRE DOS SILENCIS d'Aurora Bertrana.- "Algun dia encara es veia la immensa serralada fronterera, al fons del nord-oest, idealitzada per la distancia: blava, neta, amb els cims clapejats de neu, i en els costats els solceviolacis de les barrancades. S'apagaven les darreres resplendors de l'estiu, la tardor s'insinuava. Ja alguna tarda la serralada -- desapareixia sota una boirina negrosa o darrera una cortina de pluja. Les muntanyoles -- suaus, les terres de conreu, la pollancreda i les pastures que constitueixen el terme municipal d'Hernam, també sentien els primers hàlits de la tardor". Amb aquesta prosa fluïda, dolça i transparent, s'inicia aquesta novel·la d'Aurora Bertrana. La inoblidable autora de --

"Paradisos oceànics" retorna al primer pla de l'actualitat literària amb una novel·la meravellosa, apassionant: "ENTRE DOS SILENCIS". (Vol. X de la col. "El Club dels novel·listes" Ed. Aymà)

La novel·lista -- filla del gran Prudenci Bertrana -- ha estat sempre una infadigable viatgera. Retornada a Catalunya, ens comunica els ecos de -- països de somni en un joc d'aventures sempre al·lucinant. En són una veritable demostració els seus darrers llibres -- ultra els publicats anteriorment -- que fan néixer en nosaltres la intriga i el misteri de terres llunyanes. Podríem citar, per exemple: "Camins de somni", "Tres presoners", "Ara", "La -- nimfa d'argila" (Col. Noves lletres) i sobretot aquesta magnífica novel·la que ha titulat poèticament "ENTRE DOS SILENCIS".

De bell antuvi ja ens participa el seu "credo" literari en el bell -- pròleg "Com vaig conèixer Hernam": "No és que jo cregui que un novel·lista -- ha de copiar fotogràficament de la realitat els seus personatges; però és un error gravíssim desfigurar-los sistemàticament, segons una arbitrària fantasia. El treball d'un novel·lista equilibrat ha de consistir, em sembla, a -- veure, escoltar, observar i comprendre, sense entusiasmes excessius ni tampoc prejudicis pessimistes".

Al llarg d'aquestes pàgines es desenrotlla un gran conflicte passional, sempre mesurat, equilibrat, que acaba en l'asfíxia angoixosa de la guerra, o millor dit, de la post-guerra, quan l'horitzó es dibuixa amb el signe de la pau, com "una esperança més alta". Després de l'armistici de l'última guerra mundial, l'autora, en missió d'ajut voluntari, arriba a un país desolat, neguit, devastat. L'acull un llogarret voltat d'altres muntanyes, Hernam, que havia sofert un martiri espantós entre els capítols més depriments de la guerra. Un poble silenciós, només poblat per dones i pels fantasmes sanguinolents que reposaven al "cementiri dels afusellats". Els homes del poble havien es--

tat afusellats en massa per les tropes d'ocupació, en repressàlia a la mort d'un tinent assassinat en uns boscos del terme. L'herba havia crescut. Ho cobria tot. Només el record d'aquells homes planava damunt el poble amb un clima d'angoixa.

En aquest ambient de desolació, d'odi i rancúnia, de treball i soladat, l'autora hi situa una força humana que pot més que l'odi de la guerra, que la mateixa guerra. L'amor, atracció natural entre l'oficial de l'exèrcit enemic i la jove indígena, començava a daurar aquests paisatges de neu i d'aquestes ànimes, quan el tinent Alexis von Greiz abandonava el llogarret d'Hernam. Però un abisme de sang, un atàvic vincle de la terra, creat pel desamor dels homes, separa per sempre l'obra de Déu.

L'ambient, el paisatge, la tràgica pesombra del poble desolat és transparenta al llarg d'aquestes pàgines amb un verisme pres de la mateixa realitat. L'autora, en la seva llarga estada en el poble màrtir, sabé copsar plenament tota la tragèdia i l'horror que envolta els éssers amb una estranya esgarripança. Els personatges, vius i reals, es mouen al volt de l'eix d'aquest cementiri d'afusellats, on l'herba esborra els seus noms, cobreix la terra, i acompanya el silenci dels morts.

Escenes, conflictes, la mateixa vida d'unes víctimes de la guerra, traçats amb ploma àgil i simple, fluent, amb un llenguatge de poesia. En resum, una novel·la excel·lent, única, real, que acredita la novel·lista Aurora Bertrana, com un dels valors més sòlids de les nostres lletres.

ANTONI SÀBAT

=====

"ORFEO NEGRE"

La "nouvelle vague" del cinema francès ha arribat a Barcelona. El primer film d'aquesta nova generació de cineastes fou "Una vida" d'Alexandre Astruc, que veiérem en la "Setmana del Cinema en Color". Ara ens ha arribat "Orfeo negro", de Marcel Camus i estem esperant "Els 400 cops" de François Truffaut.

Al cinema Fantasio s'ha estrenat "Orfeo negro", Palma d'Or del Festival de Cannes d'aquest any. El tema d'aquest film és una actualització del mite d'Orfeo i Eurídice, actualització que abans havia portat a terme Jean Cocteau, però que en el film de referència té la novetat d'ambientar-lo totalment al Carnaval de Rio de Janeiro. Hom podria creure, doncs, que la part documental dominaria en el film, deixant-se guanyar per l'espectacularitat d'un color, d'un ritme frenètic en el moviment de les masses, material més que suficient per a lliurar-se a una realització fàcil, sense complicacions. I no ha estat així, encara que hi hagi abundor d'aquest espectacle carnavalesc.

La constància de Marcel Camus ha anat reunint a través de diversos anys - des del 1956 al 1959 - totes les dades per a la filmació d'escenes, sonorització ambiental, selecció d'actors. Tots, menys la ballarina Marpessa Dawn - "Eurídice" - són actors aficionats, de raça negra: Brenno Mello - Orfeo - és jugador de futbol.

Aquesta paciència del jove director i els molts inconvenients que trobà en la realització del seu film, fins i tot inconvenients d'ordre econòmic, ens poden fer pensar en uns mediocres resultats. Sortosament per a ell - i per a nosaltres - no ha estat així i la seva idea inicial està resolta satisfactòriament. El propi Camus digué mentre treballava en el film: "No

pretenc fer una pel·lícula filosòfica. Intentaré que aquest fons filosòfic - sigui solament endevinat, sense que hi aparegui declaradament".

Aquesta intenció ens condueix el film a les sublimitats d'un somni.- Camus ha compost una pàgina d'un lirisme que havia quedat arraconat al cinema d'avui dia, cinema donat, en general, a absurditats "cupleteres" - cinema espanyol -, de negació, de llibertinatge - la major part del cinema francès -, de sàinet o de fulletí - freqüent temàtica del cinema italià i alemany - i - d'immoralitat psicològica i de formació, com és costum al cinema americà.

No. Marcel Camus ha fet una excepció, ha realitzat un film honrat, - digne, un film que pot ésser recomanat - i que recomanem -, un film que ens permet gaudir d'un poètic equilibri entre el color - a voltes d'un valor expressiu gairebé perfecte - i el tema mitològic, en contrapunt amb un dramatisme trágic i un ritme vertiginós que culmina en les escenes del Carnaval, - d'un exotisme no ofensiu.

De la versió original - que poguérem veure a París fa quatre mesos - a la versió doblada d'ara no hi ha pràcticament diferència. Creiem que això és suficient per a afirmar la qualitat d'un film que ha pogut ésser presentat sense alteracions i arranjaments sensibles, promoguts pel canvi d'ambient o de públic.

JOAN CAPDEVILA I NOGUÉS

IN MEMORIAM

Ha mort Melcior Font. Al cel sigui! Si per alguns - fou un poeta i per altres un cineasta, per tots - fou un amic, un conseller inigualable... Veié en el cinema la continuació de la seva amor per la literatura, que no havia deixat. Estimava ambdues coses - amb l'ànima d'artista lliurat totalment a la seva missió.

Els balcons - florits tot l'any - del seu pis del Quai des Orfèvres - sobre el Sena, s'obrien perquè els ocells vinguessin a prendre de les seves mans, amb olor franciscana, el gra de mill que sempre tenia a punt. La porta d'aquest pis mai no estava tancada, per acollir l'amic - a voltes l'inconegut, presentat a ell per una senzilla recomanació - que escoltava, atenia, amb un amor de pare, de conseller assenyat, l'assumpte que se li plantejava. I tots foren importants per a ell, de tal manera que no oblidava ni estava satisfet fins que aquest havia reeixit.

En aquella saleta, embaumada d'un no sé què, que us hi retenia i on deliciosament sentíeu transcórrer el temps, ja no hi veurem més l'amic... Però hi sentirem, molt viu encara, la dolcesa del seu parlar tranquil, asosegat. Hi sentirem el seu darrer adéu abans de sortir vers l'últim destí: - Barcelona. Ens va voler deixar en aquest món des de casa nostra, des d'aquesta Barcelona que sempre havia estimat tant.

Estimava i es feia estimar. I aquest amor ha deixat un solc ben profund en el cor dels qui el voltaven que no podrà esmortuir-se ni tancar-se mai més. A la seva afligida esposa, Na Magda Martí - espill virtuós on es reflexen els sentiments amorosos del qui ens ha deixat - fem ofrena cordial i esperançadora d'una continuïtat en la tasca que ell havia iniciat, tasca d'un nio i cooperació en l'obra del cinema, tan convenient avui dia i tan necessària per salvaguardar aquest art que En Melcior Font estimava de debó, entre llucant ja un futur de germanor i de treball entre els cineastes de casa nostra i els del país veí.

Descansi en el Senyor l'home que tant havia estimat !

J. C. N.

=====

LES CADIRES I LA CANTANT CALBA, d'Eugène Ionesco

Si algun teatre desperta actualment la crítica - més apassionada i contradictòria, la divergència d'opinions, l'escàndol més increïble i comentat, aquest és, indubtablement, el teatre d'Ionesco. Per tant, res més lloable que l'intent de l'Agència Dramàtica de Barcelona d'oferir-nos, en el seu III cicle de teatre contemporani, dues de les obres més representatives de l'autor que ha revolucionat les idees del teatre universal.

Eugène Ionesco - nascut el 1912 a Bucarest, però exiliat a París des del 1938 - ha donat un pas decisiu i agosarat en la renovació del teatre mundial. L'any 1950 estrena, a París, "La cantant calba", i des d'aquella data, produeix successivament "La lligó", "Les cadires", "Com - o la submissió", que li han valgut un lloc indiscutible i polemitzant en l'escena universal. El teatre d'Ionesco, lluny d'una acceptació unànime, ha apassionat per les seves crítiques contradictòries, diverses; Jean Anouilh l'ha qualificat de "negre a la manera de Molière i alhora follament divertit, puix que és impressionant, jocós, agut i sempre veritable". La seva construcció s'emparenta amb les formes de la farsa i del "gran guinyol", sempre irritant, inquietant, d'un humorisme negre i burlesc, a vegades purament mecànic, asprament dialèctic. La comicitat d'Ionesco va des del prosaisme més aclaparador fins a la poesia més sorprenent, de la farsa més esclatant a la més negra tragèdia. S'aparta de les lleis tradicionals, per tal com intenta descriure l'imprevist, la banalitat amb els recursos més contradictoris, fins a provocar un desconcertant humorisme tenebrós, un sorprenent resultat de les fórmules més dissemblants, entre un públic heterogeni. "Sento com les formes - ens confessa ell mateix - es buiden de sobte de llur contingut; sento irreal la realitat, que les paraules no conserven més que sons sense significació. Em sembla que aquestes cases, aquest cel no són sinó la façana del no-res: diria que la gent es mou automàticament, sense raó, en un espai on tot s'ha volatitzat, on tot es troba amagat - jo inclús - d'esfrondament imminent, silenciosos..."

En la farsa tràgica "Les cadires" crea un clima irreal, futurístic - amarat de tendra poesia, de crítica humana, d'una agilitat meravellosa i desconcertant. El Vell - Ratolí - i la Vella - Semíramis - llançats a un món de fantasia, imbuïts en un amor humanament poètic, són uns éssers pastats d'ancestral contingut. El seu retrobament definitiu només serà produït per l'asfíxia d'una humanitat que intenten salvar i que no compren el missatge dels vells, encomanat a la còmica figura d'un orador patètic.

"La cantant calba", catalogada d'anticomèdia, és una contínua successió de contradiccions aparents i reals, dintre d'un ambient còmic i burlesc, exagerat fins al summum. Per la banalitat i puerilitat que originen les escenes més inversemblants i el diàleg més incoherent entre el matrimoni Smith, el capità de bombers i el matrimoni Martin, pot qualificar-se de desconcertant, satírica i "guinyolesca", capaç de suscitar les més dispars opinions.

Si tot això no fos prou, caldria admirar l'entusiasme dels components de l'ADB, que ens oferiren, en les seves úniques representacions del 28 d'octubre passat al teatre Romea, unes versions dignes de tot elogi. Encara més, puix que la tasca improba que exigeix l'adaptació a l'escena catalana d'aquestes obres tan representatives del teatre d'Ionesco - i gosaríem dir del teatre universal - fa que agraïm l'esforç del seu traductor, el reusenc Dr. B. Vallespinosa. Al marge de tota crítica, cal estimar i valorar, ni que els nostres gustos personals siguin dispars, tot intent d'incorporació de les obres mundials al nostre teatre. En aquest cas les del romanès Eugène Ionesco.

JORDI MARTÍ

Sessions culturals

Com anys anteriors, i amb un desig de continuïtat, reemprendrem les "Sessions Culturals" que organitza JOVENIVOLA. Personalitats destacades dels nostres lletres i del nostre món han acceptat desinteressadament ocupar la presidència i dirigir-nos la paraula sobre els temes més diversos i interessants, sempre en un pla cultural i artístic. Aquestes sessions culturals tindran lloc una vegada al mes a la Sala Lluís Millet (si no es notifica el contrari). Encarim sincerament als nostres cantaires, socis i amics, que ens ajudin amb la seva presència, ja que a tots van destinades aquestes sessions, no pas a un nucli reduït i sempre el mateix, sinó a tots els socis de l'Orfeó i sobretot a tots els cantaires. Acceptarem, així mateix, tota classe de suggerències que se'ns transmetin per tal de donar un caire digne i interessant a aquestes vetllades.

La primera sessió d'aquest curs s'efectuà el dia 22 d'aquest mes, festa de Santa Cecília, a la Sala Lluís Millet. Anà a càrrec de l'Agrupació de Música de Càmera de Barcelona, i fou molt aplaudida pels assistents, tan per la justesa de l'expressió, com per la qualitat del programa.

La pròxima sessió, que anunciarem oportunament, oferirà una característica simpàtica i atractiva, que esperem que serà agradable i profitosa — per a tots, sobretot tractant-se d'un tema de tal categoria.

El monjo de Montserrat i prefecte de l'Escolania del Monestir, Dom Llorenç Maria Ferrer, ens parlarà de la vida actual dels escolans. La conferència serà ambientada amb unes projeccions en color i unes gravacions musicals de l'escolania.

XIX SESSIO CULTURAL JOVENIVOLA

Dom. Llorenç M. Ferrer

L'ESCOLANIA DE MONTSERRAT

La vida actual dels escolans

Projeccions en color

Gravacions musicals

SALA LLUIS MILLET

Cartes a Jovenivola

Els cantaires de l'Orfeó Català som part vital de l'obra gegantesca que engendrà el Mestre Millet. Durant molt més de mig segle la nostra vida de família ha estat intensa, plena de realitats i aspiracions. Tot allò que ajuda a unir els membres d'una mateixa llar, en la germanor i caritat, és obra de Déu. Tots els esforços per tal de conseguir una més íntima vinculació i comprensió mútua, no seran més que la realització continuada de l'ideal del Mestre. Puix que ell no solament fundà una massa de cantaires, sinó que establí una família, constituí una llar: l'Orfeó Català; Per tant, continuarem l'obra del Mestre, si ens mantenim en aquest sentit de família compenetrada, unida, cristiana.

Avui —els temps ho exigeixen— ens cal una convivència, una sociabilitat, com ens cal un sentit de responsabilitat. Per conseqüència se'ns demana una actualització, uns horitzons més oberts, unes aspiracions més envejoses —sobretot en el camp de la cultura i de l'art. Si diem això — algú podria — creure que són "paraules" — és perquè estem convençuts que tota comunicació i intercanvi de pensament entre nosaltres, pot establir aquella comprensió i unió que se'ns exigeix.

Per això, complint amb aquest deure de confraternitat, hem creat un espai en aquestes pàgines de JOVENÍVOLA que sigui una mena de pont d'unió. Una secció de "Cartes a JOVENÍVOLA", un lloc destinat a establir aquest contacte i vinculació de què parlàvem entre els cantaires. Aquesta secció, per tant, acollirà, dintre la més àmplia llibertat, totes aquelles comunicacions, suggerències, notícies, crítiques, dissenys, etc. que rebem dels cantaires. Nosaltres només pretenem crear un clima de comprensió, una correspondència entre els coristes, una més àmplia visió de la nostra família orfeònica.

Esperem, doncs, ja des d'ara les vostres comunicacions que inclouran a partir del número pròxim. Podeu adreçar-les a la "Redacció de Jovenívola", o a Maria Dolors Millet.

=====

EL MESTRE MILLET VIST PER J. RENART

JOVENÍVOLA es complau en reproduir un dels bellíssims apunts que — des de fa poc decoren la sala-bar dels socis en el nostre estatge social. Per tal que els cantaires puguin posseir íntegrament tots els apunts que el — senyor Joaquim Renart féu del Mestre Millet en diverses ocasions de la vida artística del nostre Orfeó, donarem en cada número una reproducció d'un d'aquests magistrals esboços. Seguint, doncs, un ordre cronològic, el que publiquem avui és el primer de tots ells.

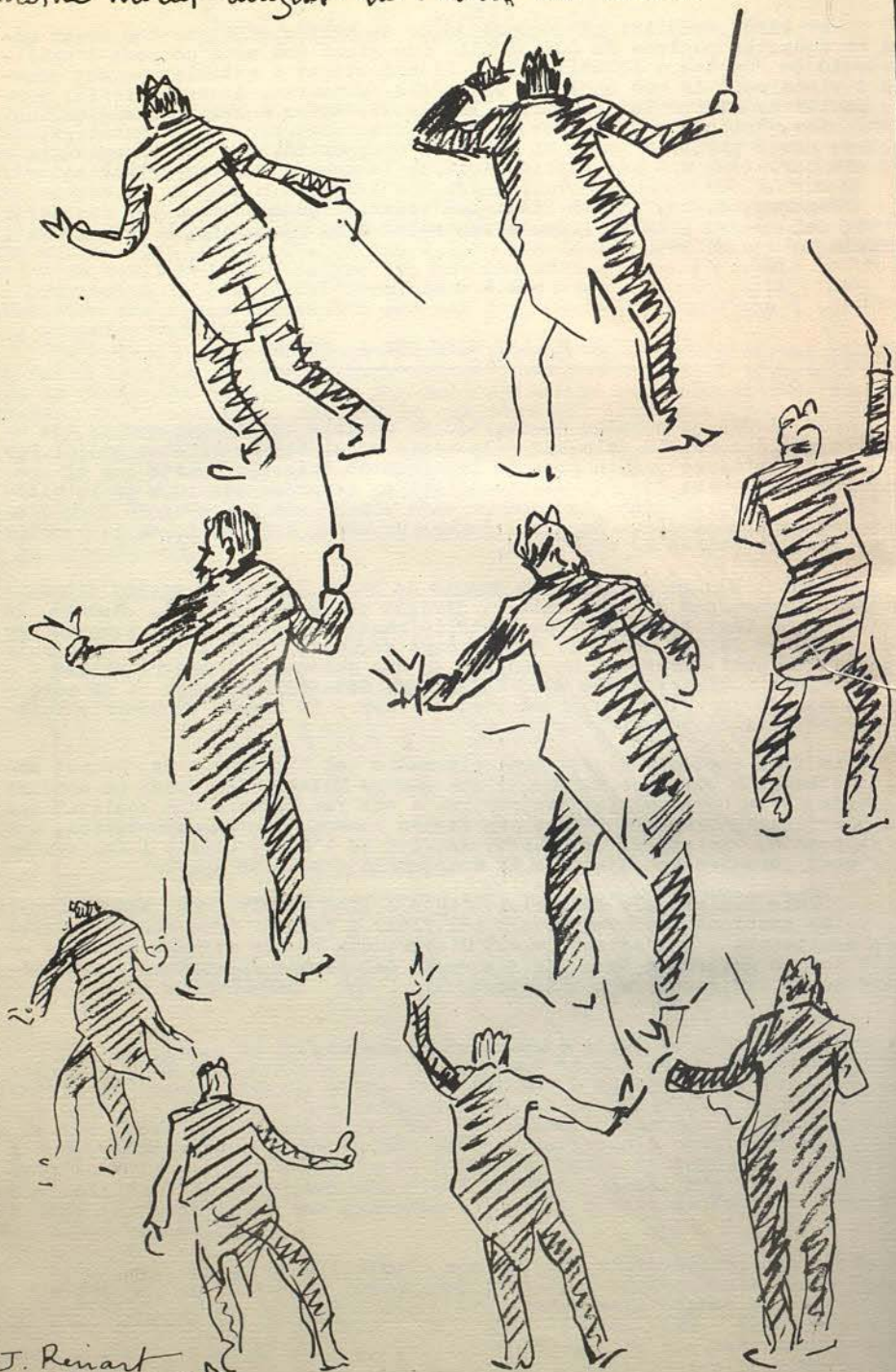
"Mestre Millet dirigint la Passió de Bach" llegim en aquest dibuix. La primera vegada que l'Orfeó Català, dirigit pel mestre Millet, executà la "Passió segons Sant Mateu de Joan Sebastià Bach" fou l'any 1921. Aquesta execució, però, es repetí novament en els anys següents, 1922 i 1923. El dibuix que publiquem avui, mostrant un conjunt de nou esboços del mestre Millet — vist d'esquena i dirigint els seus cantaires, data del diumenge 11 de març de 1923, dia de la primera audició d'aquell any — la segona es donaria vuit dies després, el 18 de març —.

La fina captació i magistral plasmació del llapis del Sr. Renart en cada un d'aquests diversos moviments del mestre Millet, ens donen un conjunt fidelíssim de la personalitat del mestre, i ens fan revivre una realitat que evoca plàsticament la seva expressiva figura humana, tan característica. En aquella ocasió, Vicents M. de Gibert, escriví de l'Orfeó Català i del seu — mestre unes paraules que ajuden a la comprensió d'aquests apunts:

"Lluís Millet, eix essencial d'aquell gran cercle humà, encomanant-lis ses pròpies emocions i alhora envaït pel fluir i refluïr incessant d'aquella mar de sentiments i d'afectes. Damunt d'ell queia la més feixuga càrrega; — mes ell tot ho governava, ara amb l'exemple del pietós recolliment, ara amb el gest de la indignació apocalíptica".

=====

Mestre Millet dirigant la Passio de Bach.

J. Renart
11 Mars, 1923